

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

"STRAŽA"

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Celo leto 6 K
Pol leta 3 K
Četrt leta 1 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 1.

Maribor, dn. 3. januarja 1913.

Letnik V.

V peto leto.

Novo leto, novo delo, nove naloge, novi načrti. Zopet stopamo v novo leto in zopet se nam odpira široko polje novega dela; že nas čakajo nove naloge in vedno dalje prodirajoči človeški duh snuje nove načrte. Delo je življenje. Okrog in krog nas čaka ogromno dela, toda to nas nič ne plaši, ker delo je življenje. Kaj pa je lepšega kot živeti, vsvarjati?

Z današnjo številko stopa „Straža“ v peto leto. Ni še Bog ve kako častljivo to število, toda vključ primerno kratkemu času našega obstoja smo si pridobili v javnosti ugled in veljavo. Prijatelji nas cenijo in ljubijo, nasprotniki se nas boje, ter nas vpoštevajo. Naj ostane tako tudi v bodoče. Kakor dozda se bomo tudi za naprej ob strani našega ljudstva neustrašeno borili za njegov blagor in njegove pravice.

Časi so velevažni in resni. V zadnjih mesecih minulega leta so se odigrali dogodki zgodovinskega pomena. Na Balkanu je vstal zasluženi rob-kristjan in se je otresel svojega tlačitelja. Polumesec je mrknil in pred Carigradom, skoro tik pred tisočletno Hagijo Sofijo, je zasvetil sv. križ. V krvjo so začrtali balkanski narodi meje svoje bodočnosti. Bojni hrup se je polegel, balkanski junak že počiva na svojih zmagoslavjih, toda delo še ni dovršeno. Orožje je že govorilo, sedaj govore diplomati, a ravno izključeno ni, da zopet ne začne govoriti orožje svojo silno in krvavo besedo. Vsakekakor resni, zgodovinski dnevi, usodepolni zlasti za nas Jugoslovane. Odločuje se usoda balkanskih bratov, a odločuje se tudi naša usoda.

Bili smo dolgo časa pozabljeni, nepoznani. Z velikim trudom se nam je posrečilo potisniti naše vprašanje vsaj nekoliko v ospredje. Silni preobrat na Balkanu je storil tudi svoje, tako da stoji sedaj jugoslovansko vprašanje v ospredju vsega zanimanja. A kako bomo izkoristili te velike dneve? „Zdaj semena

zлата padajo.“ Odsloviti moramo vso malenkostno omejenost, otresti se moramo vseh ozkosrčnih sebičnosti. Naš cilj mora postati velika in svobodna Jugoslavija pod okriljem habsburškega orla. V znamenju križa so šli balkanski bratje na boj in so zmagali, v znamenju križa stopajmo v boj tudi mi. Po rodu in krvi smo si bratje. Poplemenitimo to sorodstvo z vekovnimi načeli krščanstva, oprimo svojo narodno zavest ob nepremakljive, tisočletja veljavne temelje krščanstva in vsvarili bomo vez, ki bo nerazdružljiva. Ni nam treba zanesti med ljudstvo nič novega. Načela od krščanskega duha prežete narodne zavednosti koreninijo globoko v ljudstvu. Treba je samo priliti tem koreninam osvežujoče vode in razraslo se bo drevo mogočno in ponosno, pod katerega vejevjem bomo imeli vsi prostora. Treba je samo, da ljudstvo poučimo o veliki koristi, ki ga bi imelo oživetvorenje naših idealov za naše politično življenje, poskrbeti moramo, da bo ljudstvo doumelo, kaka mora biti naša politična bodočnost. Zrno je že položeno, zato naše delo ne bo posebno težavno. Pri nas Slovencih že skoro lahko trdimo, da je naše ljudstvo tozadevno politično že na jasnem. Misel združenja z jugoslovanskimi brati je pri nas že udomačena in tvori najsvetejšo svetinjo.

Roko v roki s politično osamosvojitvijo mora iti gospodarska. Bila bi prevelika ironija usode, če bi si mi po dolgih bojih prisvojili politično samostojnost, a bi ječali pod težo tujega kapitala. Bila bi to svoboda k počasnemu umiranju določenega bolnika. Take svobode ne maramo. Zato pa moramo vstrajno, dosledno in sistematično delati za gospodarsko osamosvojitve našega ljudstva. V tem oziru nas čaka še ogromno dela. Pa nič se ga ne plašimo. „Ne plašimo se boja, ne strašimo se znoja.“ Brez prenehanja bomo delali za lepšo prihodnost Jugoslovanov, da bo postal Jugoslovčan na lastni zemlji sam gospodar.

* * *

Rod pigmejcev.

Celje, 1. januarja.

Oče Homer nam pripoveduje o narodu palčkov ob obalah južnega Oceana. Majhni ljudje, pred katerimi niti tice pod nebom niso imele respekta. Vsako leto so hripavo kričaje prileteli žrjavi nad nje ter so začeli z njimi vojsko. Kakor muhe so zobali bojeviti žrjavi palčke.

Enak rod je v sedanjem času rod naših mladih in starih liberalcev. Ne vemo, katerim bi dali prednost, starim ali mladim, kajti sedaj se izkažejo ti, sedaj oni za bolj malenkostne.

Mogočna samozavest preveva vse Jugoslovane v avstro-ogrski monarhiji in s krepkejšim glasom kakor kedaj poprej zahtevajo, da se država ozira na njihove zahteve. Misel federalistične ustave v Avstro-Ogrski prihaja z nevzdržno silo na površje, ne samo v slovenskih krogih, ampak tudi v nemških in še več, celo v visokih vladnih krogih.

Naša srca trepetajo radostnega pričakovanja, da se vendar enkrat uresničijo dnevi, o katerih je že sanjal naš Gregorčič, pevajoč:

Učakal rad bi srečni dan,
dan našega združenja,
bi zrl kako en krov prostran
čez dom se ves razpenja.
Naš prapor bi na krov pripel
dom blagoslovil bi vesel:
„Bog živi vse Slovane
pod streho hiše ene.“

V tem času pa pri liberalcih starini in mladini nasprotujejo tej krasni ideji, ki jo z vso nežnostjo gojijo vsi Slovenci že od nekdaj. Vsako politično akcijo, ki meri na ta cilj, smešijo in skušajo diskreditirati. Še več. Ko se v deželi borijo naši poslanci za to, da lahko kedaj rečemo s pesnikom: „Mi tu smo gospodarji, in Bog in naši carji — pa v tem času čitamo v poročilu nemškega štajerskega združenstva, da je sedaj pri njem včlanjenih 30 spodnještajerskih zadrug. To so večinoma grehi starinov, ki so brez iniciative za lastne ustvaritve, a polni sovraštva, da ne prestopijo s svojimi zadrugami ne k mladini, ne k nam. Pigmejsko je tudi nastopanje mladine proti delitvi štajerske kmetijske družbe in to celo ob času, ko imajo

PODLISTEK.

Ljubljana-Trst, vseučiliščno vprašanje.

Pred nekaj časom je izšla brošura „Vseučilišče v Trstu. Spomenica slovenski javnosti.“ Spisal Vladimir Knaflič. Kakor pove že naslov, se zavzemlje pisec za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Trstu. Kot kratek odgovor na to brošuro prinaša zadnja „Zora“ iz peresa gospoda Mohoriča članek: „Ljubljana—Trst, vseučiliščno vprašanje.“ Ker člankar dobro povdarja vse vzroke, ki so proti Trstu, priobčujemo v naslednjem omenjeni članek. Pripomnimo samo še, da se mi za Trst že iz politično-taktičnih vzrokov ne moremo zavzemati. Napravili bi s tem ravno sedaj, ko so se že skoro vse stranke izrekle za italijansko fakulteto v Trstu ter se edina vlada še zoperstavlja Trstu kot sedežu vseučilišča, veliko taktično nerodnost, ki bi nam lahko zelo škodovala.

Mohorič piše:

Naše dežele se vedno bolj industrializirajo. Zato se obračajo oči vedno bolj proti Trstu, ki je edino možno gospodarsko središče industrializiranih naših krajev. Razveseljuje dejstvo, da v najnovijem času raste število Slovencev v Trstu absolutno in relativno, vzbujajo pozornost naše javnosti za Trst.

Gotovo je življenjski problem slovenskega naroda, ali bo spoznal in izrabil pomen Trsta in hvalje vredno je za Knafliča*, da širi to spoznanje, da je

* Vladimir Knaflič: Vseučilišče v Trstu! Spomenica slovenski javnosti.

glasno opozarjal na laško delo „Irredentismo adriatico; contributo alla discussione sui rapporti austro-italiani“ od Angela Vivante. Ta spis je dal pisatelju podatke za spomenico, v kateri dokazuje najprej, da je Trst emporij za vse slovenske dežele. S tem dokazuje ali pravzaprav razpravo o tem (ker dokazovati tega pač ni treba) se pisatelj najdalje mudi.

Da je to dejstvo že moment, ki mogočno govori za vseučilišče v Trstu, se mu zdi neoporečno, nobene ga dokazovanja potrebno.

Cisto kratko se pomudi pisatelj pri vprašanju, „je-li v Trstu dovolj svoboden, univerzalen in demokratičen milje, takorekoč „kulturen milje“, ki ga zahteva pomembno vseučilišče.“ Hitro najde odgovor, da je tudi v tem oziru Trst edino mogoči sedež našega vseučilišča. Navaja točke: V Trstu se dotikajo in asimilirajo narodi. (Podčrtal jaz.) Trst ima na tisoče proletarijata, tu se najde razumevanje socialnih vprašanj. Trst je mesto svobodnega mišljenja. Morje ima.

Fiksirati moram svoje stališče. Povdarjal sem že, da sem pisatelju hvaležen za propagando resnice, da je samo Trst možno gospodarsko središče naših dežel, povdarjam pa tudi, da je samo Ljubljana mogoča kot narodno in kulturno središče Slovenije. Tu je potrebna stroga ločitev. Meni se zdi značilno, da je dr. Tuma prvi zahteval slovensko univerzo v Trstu, da se je socialna demokracija prva odzvala z izrečenim strankinim sklepom. Prepričan sem, da je tudi stališče v nacionalnem vprašanju odločevalo. Svoje stališče o našem vseučiliškem vprašanju sem povedal že v 1. številki letošnje „Zore.“ Tudi jaz ne podcenjujem gospodarskega momenta, naj citiram samo en stavek iz svojih izjav: „Problem našega naroda se bo rešil za Slovence na političnem in gospodarskem polju.“ To prepričanje me pa ne bode spravilo nikoli več tako daleč kot Knafliča, da bi ob gospodarskem momentu pozabil na drugo.

Rač verjamem, da bo število Slovencev v Trstu napredovalo tudi v prihodnosti, da bomo imeli Slovenci enkrat tam večino, slovensko mesto pa Trst ne bo nikoli, vedno bodo tam močne manjšine drugih narodnosti. In pomniti moramo, trgovina in promet ima internacionalen značaj. Trgovsko in menično pravo ima močno tendenco internacionalizma. Svetovna tržna mesta so narodno mlačna in morajo biti

taka, ker so last celega sveta. Noben narod se na svetovnem trgu ne sme čutiti kot tujec. Kot tujec se čutijo na svetovnem trgu le tisti narodi, ki so v gospodarstvu zaostali in jih radi tega narodi, ki trgujejo tam, ne smatrajo za enakopravne. V tem oziru je naša naloga, da skrbimo za gospodarski napredek našega naroda, da bo ta na svetovnem trgu na našem ozemlju lahko nastopal kot enakopraven med enakopravnimi. To internacionalno potezo v značaju priznava pisatelj sam v stavku, ki sem ga zgoraj navedel in podčrtal.

Ali pa mora imeti vseučilišče res popolnoma naroden značaj? Iz zgodovine je znano, da so bila ravno vseučilišča prva torišča ostrih nacionalnih bojev, da še danes smatrajo univerze ohranitev strogo narodnega značaja za vitalno vprašanje. Slovenci se borimo za vseučilišče samo zato, ker pričakujemo od njega okrepitve in ohranitve našega narodnega značaja, ker vidimo v njem pravo narodovo kulturno in znanstveno središče in žarišče.

Trst moramo smatrati za narodno nevtralna tla in moramo zahtevati nevtralizacijo tudi od strani Italijanov, zato moramo biti odločno proti italijanski univerzi v Trstu. Tam naj bodo različne trgovske šole, zlasti moramo Slovenci dobiti tam šolo, ki nas bo usposobila za trgovino z Balkanom, seveda moramo dobiti Slovenci tam tudi srednjih in ljudskih šol, vseučilišče pa se spodobí beli Ljubljani, ki je edina sposobna za naše narodno, kulturno, znanstveno in družabno središče.

Radi točnosti moram tudi povedati, da Knaflič ne zahteva za Trst vseučilišča v navadnem pomenu, ampak za začetek nekako pravno-trgovinsko fakulteto.

Njegova spomenica je pisana z živo zavestjo in trdno vero v tezo, ki jo dokazuje, če prav te vere ne morem deliti s pisateljem, rad priznam, da bo spomenica povzročila boljše umevanje in večjo jasnost v tem važnem, pa še premalo obdelanem vprašanju.

liberalci še večino spodnještajerskih podružnic v svojih rokah. Liberalno učiteljstvo je pokazalo svojo malenkostno naziranje, ko se je izjavljalo proti delitvi deželnega šolskega sveta. To so neodpušljivi politični grehi v sedanjem času. Naše prepričanje je pa sicer, da liberalcem zastira pogled v bodočnost samo strankarska strast, ki je tako velika, da oblati tudi svoje lastne narodne ideale. Kajti nam je nerazumljivo, da bi mogel zaveden in pameten človek sedanjim ciljem naše slovenske politike nasprotovati.

Toda vsak čas ima svoje palčke. Naša politika pa se ne sme ozirati na te žalostne prikazni, ampak preko njih mora na dnevni red, da nastopijo časi, ko

ne bo nas več tujčin teptal,
ne tlačil nas krvavo;
naš rod bo to gospodoval,
naš jezik, naše pravo!
Pod streho našo tuji rod
naj gost nam bo, a ne gospod;
mi tu smo gospodarji,
in Bog in naši carji!

„Trializem.“

Vsi vemo, katero vsebino ima ta beseda, a mi iz lastnega nagiba načeloma ne rabimo tega izraza, ker je iznajden le v svrhu, da odbija druge slovanske avstrijske politike od federalistične ideje, ki je v njem izražena. Nemci se seveda izraza poslužujejo prav pridno in v smislu, kakor da bi naj s trializmom bila ustavna reforma avstro-ogrske monarhije izčrpana. Vsled dogodkov na Balkanu in po zaslugi politične taktike naših poslancev, ki se povsod in vselej sili v ospredje, stoji dandanes avstro-ogrsko jugoslovansko vprašanje na dnevnem redu. V vseh postavodajalnih korporacijah, avstrijskih in ogrskih, pri vseh važnejših političnih prireditvah in v vseh resnih, ter neresnih časnikarskih publikacijah se danes razpravlja o tem vprašanju. Vsakdo čuti, da je sedanje stališče avstro-ogrskih Jugoslovancev nevzdržno in da se tukaj mora izvršiti neka sprememba.

Nobena tajnost ni, da se tudi alpski državni poslanci intenzivno bavijo s tem vprašanjem. Ne morda samo v slučajnih pogovorih, ampak v resnih posvetovanjih. Njih „Alpenländische Vereinigung“, kateri predseduje koroški Dobernig, je imela, kakor je bilo posneti iz listov, že par posvetovanj, pri katerih je bilo na dnevnem redu tudi naše vprašanje. Lahko torej rečemo: Eppur si muove!

Da naša politika vkljub kratkovidnemu nasprotovanju vseh liberalnih elementov samozavestno zasleduje cilje avstro-ogrskega jugoslovanskega vprašanja, v dokaz le par besed, ki jih bo razumel vsak seriozen politik: Vseslovenska ljudska stranka, zajedništvo z istrskimi in dalmatinskimi Hrvati, ustanovitev Stranke prava za vse hrvaške in slovenske pokrajine avstro-ogrske monarhije; zraven slovenska obstrukcija v Gradcu, hrvaška v Zadru, hrvaško-slovenska na Dunaju.

Rebus sic stantibus se ne bo nihče čudil, da so se tudi marsikateri novoletni člankarji ozirali na to vprašanje. Prinašamo v informacijo izvlečke člankov nekaterih znanih avstrijskih politikov.

Dr. Krek piše v „Reichsposti“: Stališče Jugoslovancev, specijelno Slovencev, napram dogodkom na balkanskem polotoku, je utemeljeno v simpatijah, ki jih gojimo za balkanska ljudstva, toda nobeden zastopnik Jugoslovancev se radi tega ne zavzemlje za velesrbsko idejo, ki hoče ustvariti velesrbsko državo, katera naj bi se raztezala do Adrije, do Trsta. Politična stremjenja Hrvatov in Slovencev se gibljejo točasno še strogo v mejah monarhije; sklepi jugoslovanske konference od dne 20. oktobra 1912, na podlagi katerih so se združili Jugoslovani Avstrije, Hrvaške in Bosne ter izrečno določili, da si želijo svojo bodočnost v okvirju monarhije, obstoje polnomočno še sedaj in stojita V. L. S. in Stranka prava na tem stališču.

Povedati se pa mora razločno, da je sedanja razkosanost slovenskega in hrvaškega ljudstva v monarhiji v 9 provinc — Slovenci na Ogrskem in na italijanski meji ne pridejo niti v poštev — za bodočnost nevzdržljiva. Kajti zgodilo bi se lahko, da bi se tekom časa gotovo razvila stremjenja, ki so današnji generaciji še povsem tuja.

Pri analizi jugoslovanskega problema ne gre tedaj samo za državnopravna vprašanja, za jezikovna vprašanja ali samo zgolj politične zadeve. V prvi vrsti gre za to, da pride jugoslovansko ljudstvo, ki je priznано talentirano, pridno in trezno, v okvirju monarhije do razvitka vseh svojih moči, da doseže v kulturnem oziru, kakor tudi — to podčrtamo posebno — v gospodarskih zadevah polnopravno veljavo v primeri z drugimi narodi naše države. Enotna uprava — ali recimo: državnopravna stran tega vprašanja — ni namen in cilj jugoslovanske politike, temveč samo neobhodno potrebno sredstvo k dosegu cilja.

Poslanec Jesser piše: „V avstrijsko-srbskem sporu še ni treba videti boja sprednjih straž svetovne vojske med Slovani in Germani, ki bi naj odločila o biti in ne biti kontinentalnih Germanov — to

da lahko se vpostavi trditev, da bi bilo svetovno stališče nemstva in njegova politična važnost v Evropi močno oškodovana, če bi se rešilo jugoslovansko vprašanje v smislu onih idej, ki hočejo imeti združeno avstrijsko jugoslovansko ozemlje s srbskim v eno državno tvorbo, če tudi pod žezlom Habsburžanov kot tretji del naše monarhije. Pa tudi trializem v ožjem smislu, ki bi združeval avstrijsko-ogrsko-bosanska jugoslovanska ozemlja v tretjo upravno skupino, bi pomenjal oslabiljenje celokupnega nemstva, posebno še pa oslabiljenje naše države; kajti ta zgled narodno-političnega zjedinenja mora pri vseh drugih avstrijskih narodih krepiti sile, ki skušajo iti narazen, mora napraviti ideal državnega združenja z vsemi izven mej bivajočimi rodnimi brati za ljudski ideal. To velja za vse narode brez izjeme.“

Poslanec Marekhl piše: „Misli se pač gotovo lahko na revizijo ustavnih norm, ki se tičejo obeh državnih polovic, kakor tudi na revizijo bosansko-hercegovinske ustave, ali na uravnavo državnopravnega stališča Bosne in Hercegovine, ne da bi se pri tem kot končni cilj imelo pred očmi utopijo onega trializma, ki naj bi te dve deželi s Hrvaško in Dalmacijo, morda tudi z drugimi ozemlji naše monarhije, v katerih bivajo Slovani, združil v eno državnopravno celoto. Ta kompleks vprašanj se mora strogo ločiti od onega kompleksa vprašanj narodno-politične narave, ki ni ne z ustavo in ne z državnopravnim ustrojem države in njenih ji pridruženih zemlja v nobeni neposredni zvezi.“

Sicer je spornih točk med Nemci in Jugoslovani na Štajerskem in Koroškem, kakor je to trdil dr. Šusteršič. Toda ako tudi ne vpoštevamo, da imajo Nemci tudi na Kranjskem in dalje proti jugu, posebno ob Adriji, važne postojanke, radi katerih bi ne mogli nikdar pritrditi, da bi se krajšala njihova vplivna sfera v teh ozemljah, so razmere na Štajerskem in Koroškem, posebno kar se tiče temelja za narodno-politične zahteve, zelo različne, tako, da se zamore priti do sporazuma, če bi sploh prišlo do tega, le v vsaki deželi posebej. Med tem, ko bi v danem slučaju glede teh vprašanj moralo priti do diferenciacije, zamore biti stališče Nemcev napram drugemu, mnogo važnejšemu kompleksu vprašanj, h kateremu pripada tudi vprašanje trializma, le enotno. Ta kompleks vprašanj, in vse, kar je z njim v zvezi, se enakomerno dotika interesov vseh avstrijskih Nemcev in njihova prva naloga bo, da zavzamejo k tem vprašanjem, ki so v zelo tesni zvezi z ustrojem države in katerih rešitev bi brezdvomno vplivala na celokupno nemstvo, svoje programatično in enotno stališče, čim bolj bi pač ta vprašanja zavzemala konkretnije oblike, kar se zna v očigled naglega razvoja, ki se danes današnji kaže pri vseh stvareh, vršiti v prav kratkem času.“

Dr. Šusteršič je govoril v tork na obecnem zboru Kmečke zveze za ljubljansko okolico in se je v svojem govoru tudi bavil z jugoslovanskim vprašanjem. Najprvo je povdarjal, da vlada na celem slovenskem jugu popolna narodna edinost in je z ostro polemiko proti dualizmu pribil: „Habsburško cesarstvo more biti zasnovano le na temelju svobode, enakopravnosti in zadovoljnosti vseh narodov.“ Nato omenja zmage balkanskih držav in nadaljuje: „Pričela se je nova doba svetovne zgodovine, doba s ponosnim poletom dvigajočega se jugoslovanstva. S tem morajo danes računati vsi faktorji. Svetovna zgodovina se ne ustavi pred nobenim diplomatom ali ministrom, pred nobeno vlado in nobenim parlamentom, temveč gre neizprosno svojo pot in ta vodi do lepše prihodnosti Jugoslovancev. Merodajni faktorji naše monarhije morajo izprevideti, da je prišel čas, ko je treba streti spono dualizma in postaviti habsburško cesarstvo na zdrave, naravne temelje, da bo zagotovljena svoboda in enakopravnost vsem narodom. Mi to iz srea želimo, ne le radi sreče našega hrvaško-slovenskega naroda, temveč ker želimo videti habsburško cesarstvo veliko in mogočno, kot pravo velevlast ob podonavskih in jadranskih pokrajinah, črpajočo svojo nepremagljivo moč iz sreče, zadovoljnosti in domovinske ljubezni vseh narodov. Balkanski dogodki so odprli marsikomu oči: težišče monarhije je na jugu, ker ni je velesile brez morja, habsburški svet okoli morja je pa slovanski. Z zadovoljnimi Jugoslovani bo srečna in močna monarhija.“

Kot zanimivost omenjamo, da se tudi ogrski politik grof Andrassy dotika tega vprašanja.

Zob za zob.

(Govor dr. Korošca v seji državnega zbora dne 28. decembra 1912.)

Predgovornik je že omenil, da živi v habsburški monarhiji okoli 7.000.000 Jugoslovancev. In vendar tega naroda mnogi nočejo poznati. Mnogo se govori in piše o jugoslovanskem vprašanju, ki je postalo jako aktualno. (Res je!) Vse stranke na levi in desni, slovanske in nemške, priznavajo v besedi važnost tega vprašanja. Pa mi slišimo le besede in ne vidimo dejanj, ki bi primerno rešila to nujno vprašanje. Vsi se boje posledic, zato igrajo politiko ptiča noja, ki v pesek skriva oči. Iz te nesrečne politike pa se razvijajo razmere, ki morejo biti za državo še usodepolne. V Avstriji je vedno tako, da merodajni krogi vidijo

nevarnost, pa je ne preprečijo v pravem času, ali pa se zganejo prepozno. (Pritrjevanje.) Vnanji svet misli in sodi, da je naša država že drugi bolnik v Evropi. Slovanske in nemške stranke prezirajo jugoslovansko vprašanje, ker ne poznajo njegove nujnosti in dalekosežnosti. Zato pa hočemo s svojo taktiko prekrizati pota in račune drugih strank, ki nam mečejo polena pod noge. (Burno pritrdjevanje.) Kakor vi ovirate naše korake, tako bomo delali tudi mi. (Živahno pritrdjevanje.)

Ako v parlamentu nastanejo napete razmere in preti kriza, tedaj prihajajo k nam od vseh strani gospodje in nam zagotavljajo ljubezen in simpatije do Jugoslovancev. Slikajo nam tudi nevarnosti, ako bi izgubili te simpatije. V odločilnih trenutkih, ko so v nevarnosti naše življenjske koristi, tačas nas zapuste vse stranke. (Tako je!) Imeli smo Slovansko Unijo s češkimi poslanci. Borili smo se pogumno za svoje pravice in moč v parlamentu in državi. Bale so se nas druge stranke, in posledice naše moči so se kazale tudi na ministrskih sedežih. (Pritrdjevanje.) Toda zamorec je storil svojo dolžnost, zavezniki naši so zamorca pustili na cedilu. (Dr. Diamand: Postal je deželni glavar!) Ali ste Vi hoteli biti kranjski deželni glavar. Ta je povsod iz stranke, ki ima večino v deželi. (Choc: Ne gre za osebo.)

Sedaj hočejo večje stranke dati Italijanom pravno fakulteto, za katero iščejo primeren sedež. V Inomestu je ne dovolijo, ker se boje, da bi trpel nemški značaj mesta. Na Dunaju se je tudi branilo, češ, da bi bilo v nevarnosti nemštvo. Torej v Trst ž njo! A zakaj pa ravno v Trst? To mesto je italijansko in slovensko. Po zadnjem ljudskem štetju je v Trstu Italijanov 118.959 in Slovencev 59.319. (Čujte!) In vendar mesto ne vzdržuje niti ene slovenske ljudske šole v mestu samem. Torej Italijani naj dobe univerzo v Trstu, mi pa niti ljudske šole, nobene srednje ali obrtno ali trgovske šole? Ali moremo to mirno prenašati? In v trenutku, ko smo zahtevali kompenzacije, vstane slovanski, ne nemški poslanec, Poljak dr. Rosner, ki predlaga, naj se italijanska fakulteta ustanovi v Trstu! Ta udarec, to preziranje je tem hujši, ker to predlaga slovanski tovariš in soglašajo z njim tudi vsi slovanski tovariši. To stori član kluba, ki se protivi z vsemi štirimi rusinski univerzi v Lvovu. (Dr. Diamand: To ni tako. Načeloma smo edini, premagati je treba še nekaj težav!) Da, načeloma zavlačujete rusinsko univerzo. Sicer pa bodo o tem govorili rusinski poslanci. Trditi pa moram, da se v odločilnih trenutkih postavijo proti nam tudi slovanske stranke. (Tako je!) Zato moramo izvajati posledice. (Burno pritrdjevanje.) Vi sami nam vsiljujete v roke orožje obstrukcije. To je naša obramba, naš odpor v skrajni sili. In to orožje bomo rabili proti vsem nam sovražnim strankam. (Pritrdjevanje.)

Sedaj sta v ospredju dve vprašanji: Hrvaško in zatiranje Slovencev na Koroškem in Štajerskem! Cuvaj pojde, toda njegov sistem ostane. (Tako je!) In sramota je za državo pred vso Evropo, da je sploh mogel Cuvajev sistem. (Pritrdjevanje.) Drugo vprašanje se tiče nas na jugu. Na Štajerskem Slovenci tvorijo tretjino prebivalstva in vendar imamo v deželnem odboru enega samega zastopnika, v deželnem šolskem svetu po zakonu celo nobenega. (Čujte!) Za gospodarske namene se na Štajerskem izda na leto okroglo 21.000.000 K, od teh dobe Slovenci komaj 1.000.000 K. Slovenske gimnazije ne dobimo ne v Celju, ne v Mariboru, ker mogočna nemška večina tega ne dovoli. Nimamo nobene strokovne šole; niti meščanske šole nam ne privoščijo, čeravno jih je v deželi za Nemce menda 23. In te morajo tudi Slovenci plačevati. Ali ni naravno, ako smo v odločnem boju z nemško večino v deželi? Ta boj nam vsiljuje nemška hegemonija.

In na Koroškem! Tam Nemci načeloma odklanjajo vsakega slovenskega sodnika. Predsednik deželnega nadsodišča je to javno priznal. Na Koroškem nimamo slovenskih šol; pritožbe leže do 15 let v ministrstvu. Ta sistem hoče Slovence zatreti v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru. In ko se pritožujemo proti kričecim krivicam, združijo se vse stranke v zbornici, da Italijanom pribore fakulteto v Trstu. In v tem kritičnem trenutku se predrzne c. kr. namestniški svetnik (dr. Bugatto) z nesramnimi sumničeni žaliti naša čustva in prepričanje.

Te neznosne razmere moramo prenašati in čutiti le sovraštvo. Mi vidimo in čutimo, da v tej državi nihče nima smisla za jugoslovansko vprašanje. A mi nismo sentimentalni. Hladnokrvno se hočemo v tem boju ravnati po načelu: Zob za zob, oko za oko! (Burno pritrdjevanje.)

Posluževali se bomo orožja, ki ga nam vsiljuje. Poslanec Zenker: „Tako pravi duhovnik. Kaj pa čitate v novem zakonu o ljubezni do bližnjega?“ Vi, gospod Zenker, proučujte stari testament, novega hočemo mi! (Smeh in pohvala.) Postopali bomo, kakor nam bode kazalo brez ozira na stranke, katerim nismo odgovorni. Odgovorni smo samo svojim volilecem. Ti pa so v duhu z nami in nas bodo podpirali v tem boju proti vsem nasprotnikom, naj so Nemci, Slovani ali Mažari. Sokriva pa je tudi vlada, ki je eksponent onih strank, ki nas pritiskajo ob steno. Zato bomo glasovali proti proračunskemu provizoriju, da tudi vladi izrazimo svoje nezaupanje. (Živahna pohvala in ploskanje.)

**Ali ste že obnovili naročnino?
Somišljeniki, agitirajte za „Stražo“**

Politični pregled.

Cuvajev padec.

Komisar Cuvaj je šel na dopust, iz katerega se ne vrne več. Za podbana je imenovan dr. Unkelhäuser, ki je že prevzel posle. S tem imenovanjem se pa spravlja v zvezo najrazličnejše kombinacije, s katerimi se med drugim skuša očrtniti tudi Stranko prava, češ, da je opustila svojo protinagodbno politiko. Izvršilni odbor Stranke prava je zaradi tega izdal sledeči komunike:

„Začetkom tedna, ob priliki imenovanja dr. Unkelhäuserja za sekijskega načelnika za notranje zadeve, so mnogi dunajski in budimpeštanski listi in za njimi tudi hrvaški, priobčili vest, da namerava ogrska vlada v bodočem tednu začeti pogajanja s Stranko prava glede razpletka krize na Hrvaškem, da je pa Stranka prava postavila za pogoj, da se mora še najti druga oseba, nego je kraljevski komisar, s katero bi se ona pogajala. Spričo tega javlja Stranka prava, da ji o takih namerah ogrske vlade ni nič znanega in ne ve tudi nič, da bi se bili za to postavili kakršnikoli pogoji. V kolikor se tiče Stranke prava, so te vesti gole izmišljotine.“

Ceško-nemška pravna pogajanja.

Nemškonaacionalna korespondenca piše baje iz zelo zanesljivega vira:

Oficijelno se bodo češko-nemška pravna pogajanja zopet pričela, ko bo končana medministrska konferenca glede notranjega službenega jezika na Češkem. Zaeno pa je treba opozoriti na to, da ne bo namestnik knez Thun v položaju, končati teh pravnih pogajanj, ker razni dogodki njegove pozicije gotovo niso utrdili.

† Kiderlen-Waechter.

V Stuttgartu je dne 30. decembra zjutraj nagle smrti umrl nemški državni tajnik Kiderlen-Waechter, ki je bival tam na dopustu pri svoji sestri. Kiderlen-Waechter je bil eden najsposobnejših nemških državnikov. Nemško časopisje zelo objokuje njegovo smrt in pravi, da je bil ranjki najboljši učenec — Bismarckov.

Poincare in Ribot — predsedniška kandidata na Francoskem.

Na Francoskem se vrši v kratkem volitev novega predsednika republike. Drenjanje kandidatov je že veliko. Največ se imenujeta Poincare in Ribot. — Dne 29. decembra sta imela sestanek, na katerem sta se dogovorila, da bo vsakdo izmed njiju vstrajal pri svoji kandidaturi, v slučaju potrebe se bosta pa medsebojno podpirala.

Dvoboji na Ogrskem.

Včeraj popoldne se je vršil v Budimpešti dvoboj na sablji med grofom Tiszo in grofom Karolyijem. Poslednji je bil na roki težko ranjen. Kakor se sliši, se bo vršil še danes dvoboj med grofom Stefanom Tiszo in grofom Aladarjem Zichyjem in še med več drugimi. Vzrok so kavarniški spori.

Volilna reforma na Ogrskem.

V silvestrovi seji ogrske zbornice je predložil ogrski ministrski predsednik Lukaš zbornici osnutek nove volilne reforme za Ogrsko, ki je pa zadela na hud odpor cele opozicije. Opozicijske stranke so napovedale predloženi volilni reformi boj do skrajnosti. Kakor je bilo pričakovati, pomenja nova volilna reforma za ogrske narodnosti novo nečuvno nasilje.

Kakšno škodo je imela Avstrija vsled svoje „pametne“ politike.

V „Sonn- und Montagszeitung“ priobčuje neki odlični strokovnjak na narodno-gospodarskem polju članek, v katerem razpravlja o škodi, ki so jo povzročili v Avstriji dogodki na Balkanu in znana politika avstro-ogrsko-diplomacije. Poleg kurzniških izgub v znesku 2 in pol milijarde kron je izgubila industrija 150.000.000 K od svojih terjatev na Balkanu, 200 milijonov kron znaša njena izguba na eksportu. Pozitivni izdatki za vojne priprave znašajo 300.000.000 kron, k temu prihajajo še razna vojna naročila, glede katerih se stroški še ne dajo dognati. Vsa škoda, ki jo je v sedanji krizi doslej pretrpela Avstro-Ogrska, znaša okroglo tri milijarde kron.

Izpopolnitev avstro-ogrsko artilerije.

„Neue Freie Presse“ poroča, da se bo od dne 1. januarja 1913 poljska artilerija tako izpopolnjevala, da bodo pri vseh polkih ustvarili peto baterijo in še kmalu na to šesto. Poskrbeli so nadalje za ustanovitev dveh honvedskih artilerijskih polkov po dve bateriji. Avstrijskemu domobranstvu bodo priklopili divizijo havbi kot temelj za nadaljnjo izpopolnitev.

Premirje — Mirovna pogajanja. — Mednarodni položaj

Položaj mirovnih pogajanj še vedno ni razjasnjen. Na novega leta dan se je vršila zopet konferenca, ki pomenja napredek, ker se je o predloženih pogojih dalje časa razpravljalo in se Turki udajajo. A da se še ni dosegel konečni sporazum, je pri stanju razmer umevno in naravno. Vsekakor je želja po mi-

ru tolika, da lahko z gotovostjo računamo na povoljen izid. Prihodnja konferenca se vrši danes. V naslednjem prinašamo nekatera poročila:

L o n d o n, 2. jan.

Včeraj so predložili turški delegati mirovni konferenci nove proti-predloge, ki tvorijo po njihovem zahtevu eno samo nerazdružljivo celoto. [Točke turškega proti-predloga se glase:

1. Turčija odstopi Balkanski zvezi vse ozemlje zapadno od odrinskega vilajeta, to je del Tracije in Makedonijo.

2. Albanija naj dobi avtonomijo pod turško suvereniteto. Vprašanje albanskih mej in obliki politične uprave se prepusti dogovorom vevlasti.

Tema obema predlogoma so delegati Balkanske zveze pritrdili.

3. Kar se tiče Odrina, predlaga Turčija, naj se vrše tozadevna pogajanja med Turčijo in Bolgarijo v obliki obmejne regulacije.

Balkanski delegati so odgovorili, da glede tega slejkoprej vstrajajo na tem, da se to vprašanje slejkoprej obravnava en bloc med Turčijo in Balkansko zvezo. Temu so se turški delegati po kratki diskusiji udali.

4. Glede Krete naj se vpraša za mnenje vevlasti.

Balkanski delegati so na to odgovorili, da se bodo sami obrnili do vevlasti, Turčija pa se mora prej odpovedati vseh pravic do otoka.

5. Egejske otoke smatra Turčija kot maloazijsko posest, glede katere je vsaka diskusija popolnoma izključena.

Drugo poročilo pravi: Delegati zveznih držav so odgovorili na turške proti-predloge naslednje: Zvezne države vzamejo odstop ozemlja zahodno od vilajeta Odrina na znanje pod pogojem, da ta odstop ne obsega samo že zasedenega ozemlja, ampak tudi ono, ki še ni popolnoma zasedeno.

L o n d o n, dne 2. januarja: V nekem pogovoru z zastopnikom „Reuterjevega biroja“ se je izjavil dr. Danev o včerajšnjem položaju mirovne konference tako-le: Položaj se ni zboljšal, kakor ljudje dozdevno to menijo. Odrinsko vprašanje je glavna točka in glede te točke ne vidim nobenega zboljšanja. Če bomo v jutrajšnji seji našli, da nov zemljevid s popravno turško-bolgarske meje ne odgovarja pogojem zveznih držav in nas ne zadovolji, se bodo pogajanja — razbila. Drugo težkočo tvorijo Egejski otoki. Tudi glede teh vstrajamo pri naših pogojih, ki ostanejo nespremenjeni, kakor so se prvotno določili. Otomanska vlada pozna naše pogoje in teh se mi trdno držimo. Drugih pogojev mi ne moremo staviti. Ne odrekamo, da se je včeraj vršil napredek, toda prosim, ne pozabiti, da se ni nič bistvenega doseglo. Upamo, da se to jutri zgodi.

K e l m o r a j n, dne 2. januarja: „Kölnische Zeitung“ javlja iz Carigrada: Vkljub oviram je upanje, da ne bo zopet prišlo do sovražnosti, ker se veliki vezir tozadevne odgovornosti boji. Častniki v Hademköju grozijo z uporom, če bi postal Odrin bolgarski. Slično grozijo tudi načelniki Kurdov. Glede vesti, glasom katerih je bila turška vojna mornarica pri otoku Tenedos od Grkov poražena, ne da vlada nobenega odgovora. Begunci iz Odrina pravijo, da dobiva ondoto prebivalstvo le četrti del navadne dnevne hrane. V deloma pogorelem mestu razsaja tifus . . .

B e l g r a d, dne 2. januarja: Iz poučenih pogovorov se sliši, da je glasom poročil delegatov možno, da se v najkrajšem času sklene mir.

Nemirovič-Dančenko o srbsko-bolgarskem bratstvu.

Nemirovič-Dančenko je „Ruskomu Slovu“ te dni brzojavil med drugim:

Ganljivo je slovansko pobratimstvo. Redko boš pred Odrinom videl Srba brez Bolgara, ali obratno. Ne verujte vestem gotovih listov o nesporazumljenjih med Srbi in Bolgari. Obhodil sem vse pozicije in se prepričal, da vlada najboljšo bratsko razmerje. In kjerkoli so skupaj Srbi in Bolgari, napravljajo vtis ene same družine.

Derviš Hina o Albaniji.

Derviš Hina, znani voditelj južnih Albancev, ki se mudi začasno na Dunaju, je izjavil uredniku „N. Freie Presse“ o sedanjem stadiju albanskega vprašanja to-le:

S sklepom konference poslanikov glede albanske avtonomije je položen temeljni kamen, na katerem moremo zgraditi svojo državo. Nakana velesil, zajamčiti Albaniji avtonomijo, nam je garancija za miren razvoj. Svobodna in močna lahko postane naša dežela le, če bodo velesile, pred vsemi Avstro-Ogrska, pazile, da ne bo nikdo oviral Albanije na njenem potu h kulturi.

Kar pa se tiče bodočih mej Albanije, moramo odločitev v tem vprašanju pač prepustiti velesilam. Vemo, da se je Avstrija izrekla proti temu, da bi se odstopil Skader Crnigori in tudi upamo, da bode mogoča prijateljica Italija, ki štiti Albanijo v teh težkih trenutkih, podpirala zahtevo Avstro-Ogrske. Našo deželo so zasedli grozoviti (!) sovražniki, a mi ne poskusimo ničesar, da bi jih pregnali, ker hočemo z zaupanjem v besedo velesil preprečiti vsako krvo-preliti.

Glede bodočega vladarja Albanije je izjavil Derviš Hina:

Izmed vseh pretendentov, o katerih se je poslednji čas govorilo, nima nobeden posebnih šans. Turčija bi bila pač zelo zadovoljna, če bi zagledala na albanskem prestolu iztočnega mohamedanskega princa.

To bi značilo za bodočnost nekako zvezo nje z Albanijo. Mi pa nočemo ničesar več slišati niti o Turčiji, niti o Orijentu. Štiri stoletja smo zdihovali pod turškim jarmom. Slednjič pa hočemo postati svobodni. Treba nam je močnega moža. Naši pogledi so uprti v Bolgarijo, kjer je Koburžan Ferdinand ustvaril močno državo; gledamo v Rumunijo, kjer je Hohencollerovec Karol opravil veliko delo. Težka naloga čaka našega bodočega vladarja. Ona zahteva cellega moža.

(In pa vsaj na pol ljudij, s katerimi se da kaj opraviti, častiti derviš. — Ured.)

Liste o padlih Bolgarih.

Glavno taborišče je začelo razpošiljati mestnim vojaškim poveljnikom liste o padlih vojaki in oficirjih. Tako se morejo rodovine poučiti o usodi svojih sorodnikov.

Zadovoljen glas iz Srbije.

„Politika“ piše:

Če tudi bi vojna ne rešila definitivno balkanskega problema, mora biti Srbija zelo zadovoljna z izidom. Njen prestiž je dvignjen in njeno ozemlje se je podvojilo. Sedaj se bode mogla Srbija razvijati materialno in duševno. Njej je zasiguran dohod k morju in s tem postaja neodvisna.

Raznoterosti.

Prihodnja številka izide radi praznika v sredo dne 8. januarja 1913.

Deželni zbor. Sedaj se je začelo zaradi deželnega zbora štajerskega mnogo tinte prelivati. Začeli so veleposestniki, ki so odložili funkcijo posredovalcev, ker niso hoteli med pogajanjem izvršene krivice, da se je nagnalo slovenskega uradnika samo zato, ker je Slovenec, iz deželnega urada, reparirati ter, s tem narediti zopet prosto pot za pogajanja. Ministrski predsednik grof Stürgkh je sam uvidel, da vsled takega postopanja veleposestvo ni več kvalificirano za pogajanja in je s to nalogo poveril c. kr. namestnika grofa Claryja. Toda ministrski predsednik ni računal pri tem z enim faktorjem, z našimi liberalci. Ti prihajajo sedaj z loparjem čez namestnika. Zakaj neki? Naši stranki je vse eno, kdo se ž njo pogaja. Ali je torej le res, da obstojajo gotove zveze naših liberalcev z nemškimi strankami? Kakšni so pogoji? Narodni? Seveda je popolnoma stvar liberalcev, ali so na Claryja hudi ali ne. Toda način sedanjega napada presega meje vsake dostojne prostosti. Že svoječasnno smo označili kot grdo laž, da bi stala naša stranka v kakih denarnih zvezah z namestnikom ali obratno. To je grda laž, podlo obrekovanje, Ako „Sl. Narod“ trdi, da je to vest dobil od odlične strani, je tem bolj žalostno, kajti potem so tudi „odlične strani“ med liberalci zelo barabske.

„Odbor župnikov lavantinskih.“ Da je za odbor župnikov lavantinskih najboljšo glasilo za njihove objave „Slovenski Narod“, kdo bi hotel o tem dvomiti? Tako se je dogodilo, da je ta najnovejši — „odbor lavantinskih župnikov“ (Sattler, Šegula???) objavil v „Slov. Narodu“ milo prošnjo na prem. knezoškofa, naj jim v sedanji denarni stiski pusti denar, ki ga morajo pošiljati za društvo sv. Viktorina, s katerim se je — in sedaj pride konjsko kopito — baje ustanovila naša „Straža.“ Niti „odbor lavantinskih župnikov“, niti naša javnost menda ne priča, kuje, da bi povedali, da društvo sv. Viktorina še ni dalo vinarja za „Stražo“ in da društvo tudi ni v ta namen ustanovljeno. „Straža“ se vzdržuje s svojimi naročniki in z doneski nesebičnih rodoljubov, med katerimi je seveda vključeno sedanji denarni stiski tudi mnogo požrtvovalnih duhovnikov. Na te podpornike smo ponosni, kakor smo žalostni, da se najdejo sedaj še vedno duhovniki, ki pišejo v „Narod.“

Novoletna tolažba. Liberalci neprenehoma fantazirajo o razpustu deželnega zbora in zidajo gradove na prihodnje volitve. Nočemo reči, da zidajo zlate gradove, ker so v istini sami postali ponižni. V „Sl. Narodu“ nam v dolgem članku naračuni celjski članekar — večino za dosedaj liberalni mandat štajerskih slovenskih trgov. Liberalcem prepuščamo račun, sebi zmago.

Čas bi bil. „Slovenec“ od dne 30. decembra 1. priobčuje v pismu iz Londona razgovor svojega dopisnika z dr. Danevom. V njem čitamo tudi tale odstavek, ki se z njim popolnoma strinjamo in se tudi pridružujemo dr. Danevovi želji: „Srbi imajo z Avstrijo. Kakor kaže izid poslaniških konferenc, je glavna napetost in nevarnost pri kraju. Obstojajo pač še težkoče, niso pa takšne, da bi ne bilo upati, da se dajo ugodno razrešiti. Da, Avstrija ni nikdar znala ravnati z jugoslovanskimi narodi; mesto da bi si pridobila njihove simpatije, jih je skušala le ustraševati. Ali sedaj za trdno upam, da se bodo vse te težkoče ugodno končale.“

Cecilijansko društvo za celo škofijo se obrača do vseh prijateljev in pospeševalcev dostojnega, po cerkvenih predpisih proizvajanega petja, da ga podpirajo v njenem / za poveljčanje božje službe vnetem stremljenju z blagovoljnim prispevkom. Preteklo leto se ni obrnilo društvo na blage prijatelje, da bi ne postalo preveč nadležno, zato pa prosi, da bi se zdaj

odzvali vsi velečastiti podporniki vsaj z malim prispevkom, če bi kateremu ne bilo možno poslati cele udnine (4 K); da se prihranijo pošiljalni troški, priložilo je društvo vsaki prošnji tudi poštno položnico. Darovi se porabijo za organizativske kurze itd. — Odbor Cecilijanskega društva za celo škofijo.

Iz ljudske šole. Stalni učitelj v Novicerkvi pri Ptujju Josip Kladnik je imenovan za nadučitelja v Sevnico, in stalni učitelj in šolski vodja v Pernicah Karol Vollmaier je prestavljen v Spital na Semmeringu.

Od južne železnice. Imenovani so za pristave asistenti Evald Jaros, Oskar Hirsch, in Jarh, vsi v mariborskem skladišču; za skladiščnega paznika je imenovan sluga Janez Kosar. V prometni službi so imenovani: za nadrevidente Jakob Jugl in Rih. Rozband, Maribor glavni kolodvor; za revidente: Viljem Sekera, Maribor glavni kolodvor, Janez Wagner, Maribor glavni kolodvor, Jakob Majerič, Rače, O. Mayr, Maribor glavni kolodvor, za pristave Ernest Franke, Zidanimost, Valentin Brence, Poljčane, Janez Valent, Pragersko, Valter Glier, Celje, Franc Synek, Brežice, Janez Deržič, Zidanimost, Franc Porzer, Celje, Jože Marinc Rajhenburg, Karel Pavline, Grobelno, Franc Lamm, Središče, Janez Tischner, Celje, Fran Urbani, Ponikva, Karel Gross, Pragersko; definitivno so nastavljeni provizorični asistenti Janez Hofer, Ptuj, Jože Hlebec, Rače, Bertold Rotter, Spodnji Dravograd, Leopold Maholda, Sevnica, Rihard Matiasch, Ljutomer, Gustav Marterer, Pragersko, Goth. Gröger v Ptujju.

V „Slov. Narodn.“ in v njegovi štajerski filijalki, „Nar. Listu“ skušajo liberalci v zadnjem času zelo „učeno“ kritizirati politiko naših poslancev. Iz dejstva, da naši poslanci odkrito povdarjajo, da se hoče nas Jugoslovane pritisniti ob steno, izvajajo liberalni politikastri, da naši poslanci sami priznavajo, da je bila njihova politika slaba. Pa ne bo držalo, ker je to prav navadna liberalna ovinkarska konkluzija. Kdor hoče biti pošten, mora priznati, da se je našim poslancem posrečilo zainteresirati celo javnost za jugoslovansko vprašanje. Če se pa hoče Jugoslovane pritisniti ob steno, je tega kriva taktika večinskih strank — ki prakticirajo napram malim narodom brutalno silo premoči velikih narodov. Če bi bili naši liberalci poštene, bi morali obsoditi to ravnanje, naj pride potem od nemške, poljske ali češke strani. Toda politične poštenosti ne najdemo pri naših liberalcih.

„Železničarski Glasnik.“ V Ljubljani je začel izhajati „Železničarski Glasnik“, časopis članov Prometne zveze. Izhajal bo dne 1. in dne 15. vsakega meseca, stane celoletno 3.60 K. Pozdravljamo novega bojovnika za pravice krščanskega delavstva in mu želimo obilo uspehov. Železničarji, sežite po svojem glasilu!

III. protialkoholni kongres se je vršil dne 29. in dne 30. decembra v Ljubljani. Združen je bil z desetletnico protialkoholnega gibanja na Slovenskem. Kongres se je obnesel sijajno in je bil oba dneva zelo dobro obiskan. Pozdravile so ga vse duhovske in upravne oblasti, ter mu želele mnogo uspeha. Ker je zanimanje za protialkoholno gibanje splošno in so o njegovi potrebi prepričani že vsi krogi, upajmo, da bo ta kongres rodil obilo sadov.

Nobelovo mirovno darilo za leto 1913 dobi naše cesar z ozirom na njegove izredne zasluge za mir med evropskimi državami.

„Slovenska Straža“ Vam pravi: Ne pahnite od sebe sreče, ki se Vam ponuja. Kupite srbsko državno srečko iz leta 1887 v izborni skupini 3 srečk na 46 mesečnih obrokov po 3.25 K, še boljše pa v skupini 4 srečk na 46 mesečnih obrokov po 5.50 K z 11 žrebani vsako leto. Srbska srečka sama zamore se dobiti na mesečne obroke po samo 1 K.

Mednarodno pravo o vojni. Glede postopanja v vojni so vojujoče se sile vezane med seboj po določbah mednarodnega prava. Te določbe, ki so bile na konferenci v Haagu leta 1899 potrjene po skoro vseh državah, so zelo natančne in se tikajo deloma postopanja nasproti sovražnemu vojaštvu, deloma nasproti prebivalstvu v krajih, kjer se vrši vojna. Nasproti prebivalstvu v zasedenem ozemlju sme sovražnik prevzeti funkcije domače vlade in izvrševati upravo. Prebivalstvo mu je dolžno pokorščino, ne pa tudi — zvestobo; zato ne sme sovražnik od njega zahtevati prisoge zvestobe, niti ga siliti k vojaškim opravilom proti domači vladi, na primer da bi mu kazal pota. Vojna oblast sme od prebivalstva pobirati davke in vojne kontribucije, ali to le proti potrjenju in pod odgovornostjo vrh. poveljnika. Konfiscirati se pa sme samo državno premoženje. Javni zavodi, ki služijo bogoslužju, dobroti, umetnosti in vedi, so nedotakljivi. Ravno tako je nedotakljiva osebna last vsakega prebivalca, naj je vložena kjerkoli. Na denar zasebnih oseb, vložev v hranilnicah, posojilnicah itd. se ne sme seči v nobenem slučaju.

Napovedi za odmero osebne dohodnine, katere morajo predložiti delodajalci za pri njih uslužbene osebe, ki imajo 1200 K in več letne plače, še morajo predložiti davčnim oblastem najkasneje do dne 31. t. m. in to v izogib kazni določeni v paragrafi 241 143 štev. 6 in 244 zakona od dne 25. oktobra 1896 d. zak. štev. 229. Dotične tiskovine se dobe pri davčnih oddelkih pristojnih okrajnih glavarstev.

Napovedi za odmero osebne dohodninskega davka in osebne davka od višjih službenih prejemkov in prihodninskega davka za leto 1913 morajo pa

predložiti vsi oni, ki so tem davkom podvrženi, pristojnim davčnim oblastem, to je davčnim oddelkom pristojnih okrajnih glavarstev najkasneje do dne 31. t. m. Dotične tiskovine se dobe brezplačno pri imenovanih davčnih oblastih prve instance, kakor tudi pri dotičnih davkarijah, oziroma županstvih.

Nova delniška družba. Kakor se nam naznanja, so dosedaj pri Kathreinerjevem podjetju udeležene tvrdke izpremenile to podjetje v delniško družbo pod firmo Kathreinerjeve tvornice za sladno kavo d. d. Delniška glavica znaša 4.000.000 K. Kathreinerjeva Kneippova sladna kava se doslej razpečava že nad 22 let ter je postala znamenito industrijsko blago, — kar se spričo nove ustanovitve pač najbolje razvidi. Kakor nadalje čujemo, se gradi nova velika tvornica, ki se bo v kratkem izročila obratu.

Štajersko.

Mariborske novice.

Novoletni sprejem. Pretekli dni, zlasti na novega leta dan, so se našemu premilostljivemu nadpastirju poklonili predstojniki, oziroma zastopniki raznih uradov in mnogi odlični zasebniki, ki so ali osebno izrazili svoje novoletne čestitke, ali pa svoja imena vpisali v tozadevno polo. — Na novega leta dan ob 11. uri je bila sprejeta č. duhovščina s stolnim kapiteljem na čelu. Na spoštljivi in prisrčni novoletni nagovor gospoda stolnega prošta so prevzvišeni pričujočim in sploh vsem duhovnikom in vernikom po škofiji želeli veselo novo leto ter so se z zahvalo do Boga in do požrtvovalnih duhovnikov spominjali marsičesa koristnega in dobrega, kar se je v preteklem pomlitem letu zgodilo po škofiji, zlasti neštevilnih evharističnih slovesnosti, potem dovršitve dveh prevažnih in že dolgo željno pričakovanih knjig, sinodalne knjige iz leta 1911 in cerkvenih beril, slednjič ustanovitve za prihodnost prepotrebne Salezijanskega zavoda v Veržeju. Izrekli so trdno nado, da bo pri vsrajnem delu za Njega, ki „živi, kraljuje in zapoveduje“, tudi leto 1913 za nas vse blagoslovljeno in srečno. V ta namen so podelili nadpastirski blagoslov kot zastavo božjega blagoslova, ki bi naj spremljal delo vseh dobromislečih vselej in zlasti v letu, katero smo pravkar nastopili.

Umrli je včeraj dne 2. t. m. zjutraj odvetnik dr. H. Lorber, star 45 let. Bil je nemški nacionalcec in svoj čas tudi politično precej delaven. V zadnjem času se je bil pa odtegnil javnemu življenju. Pogreb se vrši jutri ob ¼4. uri popoldne.

Od sodnije. Pred kratkim iz Celovca v Maribor imenovani c. kr. deželno sodni svetnik Torgler je nenadoma — zginil. Danes je moral zanj razpravljati c. kr. sodni svetnik Kronasser. Menimo pa, da se bo kmalu zopet prikazal v uradu.

Habemus papam. Včeraj je imel novoizvoljeni obč. odbor svojo konstituirajočo sejo. Za župana je bil izvoljen dr. Schmiderer, za podžupana Wastian. Mestni svetniki so: dr. Mally, dr. Orosel, Bernhard in Futter. Nesreče se ni zgodilo nobene. Zvedeli smo samo od dr. Mallyja, da se je dr. Orosel bil že formalno ponudil za župana, če bi dr. Schmiderer ne bil več kandidiral.

Slovensko gledališče v Mariboru. Poslovilna predstava režiserja gospoda Franca Majerja. V nedeljo, dne 5. t. m. se predstavlja „Pojdimo na Dunaj“ burka v štirih dejanjih. Spisal Cagnotte. Poslovenil Vogrinc. Režiser Majer. Po predstavi ples v veliki dvorani. Sodeluje orkester Glasbenega društva. Blagajna se odpre ob pol 7. uri zvečer. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. Prihodnja predstava v nedeljo, 19. t. m.: „Vražji Rudi.“ Gostuje ljubljanski režiser g. Povhe.

„Slovenska Straža“ ima svoj prihodnji običajni družinski večer v sredo, dne 8. t. m. pri gospodu Kirbišu.

Celjske novice.

Ljudsko gibanje v celjski župniji. V naši župniji je bilo v preteklem letu rojenih 403, umrlo jih je 452. Poročenih je bilo 118 parov. Da jih je umrlo nekaj več, kakor jih je bilo rojenih, vzrok temu je bolnišnica, kjer umrje veliko ljudi iz tujih župnij.

Ptujske novice.

Ptuj. Ako bi naš papirni trgovec Peteršič dal ubogim šolarjem peresa zastoj, bi rekli, da je dober človek. Zdaj, ko deli hinavsko liberalno „Slogo“ med ljudi, pa se vprašamo: Kdo plača? Ali tudi v tem slučaju ne ve dr. Jurtela nič za dobrotnike? Izvestni gospodje so popolnoma pozabili na boj proti — nemškutarstvu v okraju, v katerega so ga spravili, ker so menili, da se da narodnost vzdržati le z denarjem in pijačo. Navzlic nervoznosti bomo zopet enkrat o tem obširno govorili.

Ptuj. Mi smo mislili, da bodo liberalci v „Slov. Narodn.“ napadli naše slovenske moze zaradi njihovega nastopa v okrajnem zastopu, kajti ako bi liberalci svoječasno res pametno delali, bi bil okraj še sedaj v slovenskih rokah. Toda sedanji slovenski zastopniki so kmetje in naša inteligenca drži s Horacem, ki pravi: Odi profanum vulgus et arceo.

Ljutomerske novice.

Ljutomer. Že dolgo časa napada nek Komarov Mihalek v „Nar. Listu“ vse ljudi, kateri se mu osebno kaj zamerijo. Sedaj se mu je pridružil nek Gim-

plovič (izbral si je pravo ime! Op. ur.), ki v zadnji številki napada skoraj vse ljutomerske Slovence. A napadeni niso oni liberalci, kateri tvorijo konzorcij Komarov Mihalek, oziroma Gimplovič. Razun znanih ljutomerskih „duševnih velikanov“ pripadajo temu konzorciju tudi „veleumi“ iz Cezanjevec, Stareceste in Svetinj. Govori se tudi, da je v tem konzorciju mož, ki se „zelo dobro“ razume na gospodarstvo in „egiptovsko starinoslovje“. V zadnjem skrupulu napada Gimplovič razun naših pristašev tudi liberalce, posebno veterance, dr. Chloupeka in Veseliča. Trdo kožo morajo imeti ljutomerski veteranci, da se puste tako zasmehovati in v zahvalo za to še vstrajajo v liberalni stranki, naročujejo in plačujejo „Narodni List“, ki jih smeši, kar se čisto da. Dopisniki so menda mnenja, da je „narodno delo“ napadati dr. Chloupeka v liberalnem listu radi tega, ker kot rojen Čeh po češki naglašja slovenske besede in se norčevati iz njegovega zdravniškega posla. Gospod Veselič se mnogo peha za liberalno stranko, plačilo je dobil v zadnjem „Narodnem Listu“ tako, da boljšega dobiti ne more. Liberalci se norčujejo iz vsake njegove besede, vsak njegov korak jim služi le v zabavo. Napadi na naše pristaše nas niso nič presenetili, saj liberalci ne znajo drugega, kot lagati in razdirati, kar so razumni možje ustvarili. Zasluga liberalcev pa bo, da bodo razni njihovi pristaši sčrčali iz vseh zastopov, kjer še imajo kako besedo in da se tudi oni mozejo v Ljutomeru, kateri so vedno delali za skupno delo, s studom obračajo od liberalcev. Odgovorne za napade v „Narodnem Listu“ delamo voditelje liberalcev in sicer dr. Grossmanna, Misja in razne učitelje v okraju, ker bi oni lahko vplivali na „Narodni List“, da ne priobčuje pamfletov, s katerimi se žalijo narodni obrtniki in tirajo v tabor narodnih nasprotnikov, koristi pa ne donasajo take zabavljice nobenih. Če ne bo kmalu konec lažljivih in umazanih popisov Komarovega Mihaleka, bo ljudstvo samo obračunalo z gorej imenovanimi liberalnimi generali; če bo marsikaterega zabolelo, se naj zahvali konzorciju Gimplovič, ker ljudstvo ne mara več rediti ljudi, ki ga zasmehujejo. A ta konzorcij Gimplovič pa ima mnogo gradiva in sicer resničnega, na razpolago, na primer pravda: Murska — Puconja, uzorno gospodarstvo liberalnih generalov, vučenski mož med dvema stoloma, Südmarka in slovenski liberalci itd. Gospodje, zgrabite za pero in uporabite navedeno gradivo, dopisi bodo vzbudili mnogo zanimanja.

Sv. Križ pri Ljutomeru. Prostovoljno gasilno društvo Bučecovci priredi v nedeljo, dne 12. t. m. pri gospodu Pučku v Bučecovcih tombolo, katere čisti donesek se porabi za nakup malih brizgalnic. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. K mnogobrojni udeležbi uljudno vabi odbor.

Drugi kraji.

Jarenina. Na novega leta dan se je vršil občni zbor našega kmečkega bralnega društva. Ker je bil spored zanimiv, se je zbralo popoldne po večernicah gotovo 250 ljudi v čitalničnih prostorih, deloma so bili zunaj. Po končanem oficijelnem delu je razpravljaval govornik, častiti gospod kaplan, o predmetu „Česa se učimo od balkanskih Slovanov?“ Marsikaj zanimivega so zvedeli poslušalci. (Nato je sledil srečolov, vsestransko šaljiv, ki je nudil navzočim dokaj razvedrila, društveni blagajni pa prinesel par svetlih kronic. — Na praznik sv. Treh kraljev, to je dne 6. januarja, popoldne po večernicah, je občni zbor Mladeniške zveze, prihodnjo nedeljo, dne 12. januarja, pa občni zbor Dekliške zveze. Mladina, pridi. Na vspredu so zanimive stvari.

Sv. Jurij v Slovenskih goricah. Kmetijska podružnica ima dne 6. t. m., po rani službi božji, v gostilni gospoda Fr. Krapeca svoj občni zbor. Po govoru gospoda predsednika in običajnem dnevnem redu, bo pobiranje udnine za leto 1913 in tudi sprejem novih udov, kakor tudi naročitev različnih semen. — Odbor.

Sv. Benedikt v Slovenskih goricah. Milo so se glasili naši farni zvonovi na praznik sv. Štefana. Peli so zadnje slovo Mariji Kaučič iz Ihove, ki se je v najlepši dobi svojega življenja, stara komaj 19 let, preselila v boljšo večnost. Neozdravljiva bolezen v nogi jo je položila na bolniško postelj, pridružila se je jetika in končala mlado življenje. Pogreb je bil nad vse lep. Bela dekleta Marijine družbe so jo nosila, spremljali so jo na njeni zadnji poti kot hčer svojega načelnika domači veteranci in pridružilo se je sprevodu, posebno od cerkve na pokopališče, neštevilno še drugega ljudstva. To je bilo gotovo v veliko tolažbo žalujočim starišem, ki jih je Bog preteklo leto posebno hudo obiskaval z nadlogami. Po zimi je bila mafi vsled hude bolezni že na robu groba, pred kratkim jima je pogorelo gospodarsko poslopje z vso krmo in pripravo, sedaj zopet smrt najstarejše hčerke. Udarac za udarcem. Kogar Bog ljubi, tega kaznuje. Žalujočim ostalim naše odkrito sožalje in pa bolj srečno novo leto!

Sv. Martin pod Vurbergom. Igra „Mlinar in njegova hči“ se bo na kraljevo, dne 6. t. m., popoldne po večernicah, zopet ponovila. Veselica se vrši ob vsakem vremenu.

Vurberg. Gospodarsko bralno in izobraževalno društvo na Vurbergu naznanja, da ima dne 6. t. m., na praznik sv. Treh kraljev, popoldne po litanih v društveni sobi svoj letni občni zbor. Na vspredu so razni govori in volitev novega odbora. K obilni udeležbi vabi odbor.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Na praznik sv. Treh kraljev, dne 6. t. m., popoldne po večernicah, priredi bralno društvo gledališko predstavo. V prizorih bodo mladeniči veseloigro v dveh dejanjih: „Dr. Vsezna in njegov sluga Štipko Tiček“, in mladenke mladinsko igro s petjem v treh dejanjih „Deklica s tamburico.“ Vmes bo petje narodnih in božičnih pesmi in deklamacija pred razsvetljenem božičnim drevescem. Vstopnina je za sedeže 60 vin., za stojišča 30 vin. Vsi domačini in sosedje se vabite k obilni udeležbi.

Slov. Bistrica. Na sv. Treh kraljev dan se vrši pri nas v hotelu „Austria“ zborovanje katoliškega političnega društva. Nastopi več govornikov. Zaradi bližajočih se volitev v okrajni zastop bo shod velevalen. Pridite vsi.

Marenberg. Igra „Pri gospodi“ in „Jezuščku v jaslicah“ se bo na dan sv. Treh kraljev, ob pol tretji uri popoldne „pri stari pošti“ ponovila.

Negova. Bralno društvo v Negovi ima v nedeljo, dne 12. t. m., popoldne, svoj redni občni zbor. Udaje se uljudno vabijo k obilni udeležbi.

Gomilsko. Bralno društvo v Gomilskem ima svoj letni občni zbor v nedeljo, dne 5. t. m., ob 3. uri popoldne v društveni sobi po običajnem vspredu. — Odbor.

Mozirje. Prostovoljna požarna bramba priredi v nedeljo, dne 12. t. m., ob 7. uri zvečer, v gostilni „Ilirija“ Franceta Bračiča veselico s srečolovom in petjem. Svirala bode šmarska godba pod kapelnikom Roka Skale.

Vransko. Pri nas so cele božične praznike žalostno peli zvonovi. Na Božič smo pokopali blago krščansko posestnico gostilne „Na pošti“, gospo Terezijo Lukovnak. Bila je še ena izmed dobrih kršč. gospodinj; naj počiva v miru! — Na Štefanovo je umrl 17letni Jakob Brinovec, ki je dokončal letos trg. šolo v Ljubljani; vzela ga je neizprosna jetika. Ta dan je umrla tudi na jetiki v Ljubljani pri svojem očetu g. dr. Traumerju, višjem deželnem sodnem svetniku, gospa Milka Šerko, soproga tukajšnjega zdravnika.

Sv. Marjeta pri Rimskih toplicah. Umrla je dne 28. decembra Marija Potovšek, mati velečastitega gospoda župnika Jožefa Potovška v Vojniku. Truplo blage ranjke smo zagrebli v ponedeljek ob navzočnosti devetih častitih gospodov duhovnikov. Naj počiva v miru.

Vojsnik. Ker tukajšnja posojilnica še vstraja pri celjski zvezi, se je začelo od merodajne strani resno misliti na ustanovitev rajfajznove.

Trbovlje. Ljudsko gibanje. V letu 1912 je bilo rojenih 522, umrlo jih je 264, poročenih pa je bilo 78 parov.

Gornjigrad. Slovensko izobraževalno društvo priredi v kratkem dve igri s petjem, na kateri že sedaj vabimo prijatelje društva.

Gornja Radgona. Vsled nepričakovanih ovir je naša Mladeniška zveza preložila veselico, nameravano prirediti na Štefanovo, na nedeljo, dne 5. t. m. Na vspredu je igra „Mojstra Križnika božični večer“, petje, tamburanje, šaljiva pošta itd. Veselica se vrši v gostilni gospoda Alberta Horvata v Gornji Radgoni. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina za osebo 30 vin. Vsi prijatelji in sosedje od blizu in daleč, pridite v obilnem številu.

Konjice. V nedeljo, dne 5. t. m., ob ¼. uri popoldne, priredi dramatični klub v Konjicah v dvorani Narodnega doma gledališko igro. Predstavljal se bo veseloigra v štirih dejanjih „Brat Martin.“ Ker ta igra nudi mnogo vžitka, se slavno občinstvo prav uljudno vabi k mnogobrojni udeležbi. Vstopnina za osebo: sedež 1 K, stojišče 40 vin.

Škale. V nedeljo, dne 5. t. m. popoldne po večernicah, se vrši v lopi župnišča okrožni združni shod za okraj Šoštanj in Slovenjgradec. Govorili bodo nadrevizor Vladimir Pušenjak iz Maribora in pa razni zastopniki posojilnic. „Shod se začne popoldne po večernicah. Vsi, kateri imate bodisi kot člani, bodisi kot vlagatelji kako zvezo s posojilnicami, pridite na shod.

Središče. Članicam tukajšnje Dekliške zveze se tem potom naznani, da se vrši na praznik svetih Treh kraljev, popoldne po večernicah, redni mesečni shod v društvenih prostorih. Pridite vse.

Braslovče. Pevsko društvo ima v nedeljo, dne 5. t. m., svoj XX. občni zbor v gostilni gospoda V. Brišnika po običajnem vspredu. Pevsko društvo stopa v 20. leto svojega delovanja, zato vabi vse prijatelje petja, da se udeležijo tega občnega zbora.

Sv. Florijan ob Boču vas vabi na zanimivo Slomšekovo veselico, katero priredi tukajšnje bralno društvo dne 6. t. m., popoldne po večernicah. Po slavnostnem govoru se bo in sicer v šoli predstavljala od vrlih florijanskih mladeničev čez vse šaljiva igra „Repoštev.“ Med posameznimi prizori pojejo domači pevci. Po predstavi pa bo veselica s petjem in dražbo itd. v gostilni Mihaela Vizoviškega. Za vstopnino se bomo že tukaj zglihali, le pridite, da nas bo dosti. — Odbor.

Sv. Marko niže Ptuja. V nedeljo, dne 12. t. m., popoldne po večernicah, se vrši občni zbor Bralnega društva pri Sv. Marku niže Ptuja. Uljudno vabi — odbor.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Tukaj smo pokopali dne 11. decembra 1912 gospoda Antona Sinko, bivšega kmeta v Dragotincih. Bil je mirnega, veselega znača-

ja, dober katoličan, pristaš Slovenske kmečke zveze, ter dolgoletni občinski odbornik, odbornik krajnega šolskega sveta, odbornik družbe za zidanje nove farne cerkve itd. „Slovenski Gospodar“ je zahajal v njegovo hišo od svojega početka. Zadnja leta mu je izpodkopal njegovo prej trdno zdravje črevesni rak, ki mu je zadnje mesece povzročal silne bolečine in mu dne 19. decembra pretrgal nit življenja. Pri odprtem grobu sta mu v slovo govorila sin, častiti gosp. Fr. Sinko, kaplan v Šmarju, in brat, častiti gospod Jožef Sinko, kn.šk. duhovni svetovalec in župnik pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah. Blagemu pokojniku naj sveti večna luč!

Vrbje pri Žalcu. V ponedeljek, dne 6. t. m. se vrši ob 3. uri popoldne gospodarsko zborovanje v prostorih gospoda Nidorferja. Govorit pride nadrevizor Vladimir Pušenjak iz Maribora.

Rečica. V ponedeljek, dne 6. t. m., na praznik sv. Treh kraljev, ima naše izobraževalno društvo svoj redni občni zbor v prostorih gospoda Franca Štiglica (Prislana) z navadnim dnevnim redom: Poročilo predsedstva, tajništva, blagajničarja in knjižničarja, za tem vpisovanje udov in volitev odbora. K obilni udeležbi vabi odbor.

Sv. Peter na Medvedovem selu. Katoliško izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 5. t. m., ob 3. uri popoldne, v župnijskem prostoru, dve šaljivi predstavi „Oh, ta Polona“ in „Strahovi.“ Predstavi se boste ponovile v ponedeljek, na praznik sv. Treh kraljev.

Petrovče. Društvo „Gospodar“ v Petrovčah priredi na praznik sv. Treh kraljev, popoldne ob tretji uri, v prostorih Lastnega doma predstavitev velezanimive Finžgarjeve igre „Naša kri.“ Vrli Slovenci in Slovenke od blizu in daleč, pridite si pogledat, kako so ljubili svoj narod naši predniki pred 100 leti.

Rajhenburg. Igra „Naša kri“ se je izvršila v splošno zadovoljnost mnogobrojnega občinstva. Kmečko ljudstvo se je radostilo pri neustrašenem nastopu domačih fantov in deklet. Vrli naši rodoljubi od blizu in daleč, ki delujejo za povzdigo izobrazbe med našim mlim narodom, so izrekli enoglasno sodbo, da jim ni žal, da so prihiteli med nas.

Novacerkev. Katoliško slovensko bralno društvo ima svoj občni zbor v nedeljo po novem letu, dne 5. t. m., popoldne po večernicah. Vabijo se vsi člani in prijatelji društva. Po občnem zboru ponovijo dekleta že na Štefanovo z veseljem sprejeto igro: „Pri gospodi.“

Šoštanj. V nedeljo, dne 5. t. m., vse od blizu in daleč, na planinsko veselico v Šoštanj.

Narodno gospodarstvo.

Kreditne razmere galiških zadrug. Zveza galiških pridobitnih in gospodarskih zadrug je začela akcijo, da se odpomore gališkim posojilnicam, ki so vsled neugodnih kreditnih razmer močno trpele. Vlagatelji niso dvigali svojih prihrankov samo po hranilnicah, ampak tudi v posojilnicah, v katerih je naloženega nad 400.000.000 K denarij. Naravno, da so prišle posojilnice zaradi tega v občutno stisko. Zveza se trudi, da bi vlada prišločala posojilnicam na pomoč na sličen način, kakor je to storila že pri galiških hranilnicah, ki so dobile lombardna posojila od avstro-ogrške banke proti garanciji gališke deželne banke. Ako bi se posojilnicam ne posrečilo, dobiti epako podporo, potem bi morale svoje dolžnike, proti katerim so ves čas doslej postopale priza, nesljivo siliti, da izpolnijo svoje obveznosti. S tem bi se pa položaj še bolj poostiril. Vlada in predsekstvo Poljskega kluba obljublja, da se bodeta zavezela za to stvar. Vodstvo Poljskega kluba pa izjavlja ob enem, da bo težko šlo, pomagati posojilnicam na enak način, kakor hranilnicam, ki posojajo pri njih naloženi denar na hipoteke in nudijo vsled jamstva dežele, okrajev ali občin dovoljeno varnost.

Velika denarna kriza v Bukovini. Iz Bukovine se poroča, da je tam nastala velika denarna in sploh gospodarska kriza. Vsi denarni zavodi so postali skrajno nezaupljivi in malokomu dajo večji denar na kredit. Razun tega je bila letošnja letina še bolj pičila in tako je v Černovicah baje že prav občutna draginja. Liter mlička stane 40 do 48 vinarjev, kilogram krompirja se ne dobi izpod 12 do 14 v in v tem razmerju gredo cene dalje. Celo drva so v zadnjem času poskočila za 40% pri metru. A velik vzrok te splošne krize leži v polomu raznih rajfajznov, katere bo skušala dežela sedaj po mogočnosti sanirati in tako rešiti prebivalstvo še hujše katastrofe. Dežela bo v prvem zasedanju deželnega zbora dovolila 15.000.000 K, da se ti mali denarni zavodi uredijo, kar bo gotovo dobro vplivalo na splošno denarno in gospodarsko stanje. Zato pa je treba v teh težkih in res dragih časih podvojene varčnosti in oprezne previdnosti, da se ne zabrede v take neprijetne stiske.

Koliko bi stala evropska vojna? Predsednik francoske mirovne zveze je pred kratkim izdal oklic, v katerem slika bremena in žrtve evropske vojne tako-le: „Ako bi izbruhnila vojska iz zveze proti drugim trem velesilam, Stela bi Evropa 20.000.000 vojakov in 10.000.000 bi jih bilo odposlanih na bojišče; prevoz, oboroževanje, strelivo, oskrbovanje in škoda mest bi znašala vsak dan po 300 do 400 milijonov frankov. Čez 14 dni bilo bi najmanj 500.000 ranjenec in 100.000 mrtvih. Tovarne bi bile zaprte, trgovina ustavljena, poljedelstvo bi zaostalo, banke bi

bile uničene in vse države bi morale napovedati bankrot. Na mnogih krajih bi se pojavile kužne bolezni, dovolj hrane bi ponehal in doma bi bile samo žene, otroci in starci. Pol stoletja bi bilo potreba, da bi se popravila škoda in se pozabilo sovraštvo. A 20.000.000 evropskih raketov bi zašlo v bedo in v tugo ...

Drago državno posojilo. Avstrijska in ogrska vlada sta najeli v obliki izdaje zakladnih listov novo posojilo in sicer vsaka po 125.000.000 K. Avstrijsko posojilo sta prevzeli dve ameriški banki: National City Bank in pa Khun, Loeb & Co. v New-Yorku in je bila tozadevna pogodba z avstrijsko finančno upravo podpisana dne 9. decembra 1912. Zakladni listi so izstavljeni v ameriški veljavi, se obrestujejo po 4% in jih je polovica plačljiva v poldrugem letu, ostala polovica pa v dveh letih. Obe banki sta prevzeli zakladne liste po kurzu 97 odstotkov. Pod približno istimi pogoji je oddano ogrsko državno posojilo, od katerega je 40.000.000 K prevzela Rothschildova skupina na Nemškem, ostalih 85 milijonov kron pa se placira v tuzemstvu. Vpoštevaje vse modalitete pri oddaji in pri odplačilu zakladnih listov se vidi, da morata avstrijska in ogrska država plačati od posojila več nego 6% obresti. To je silno visoka postavka, zlasti ako se pomisli, da je bilo ravno te dni v Londonu oddano štirindstotno zapadno-avstralsko posojilo po kurzu 99. Kredit naše države je torej v inozemstvu že zelo padel. Avstrijska vlada se je morala zateči v Ameriko po posojilo, ker bi ga bila doma težko dobila, pa tudi zato, da odpomore napetosti na domačem trgu, ki je že zelo podobna kreditni krizi.

Književnost in umetnost.

„Slovenska Matica.“ Odborova seja dne 23. decembra 1912. — Predsednik se v toplih besedah spominja profesorja Fr. Orožna, načelnika zemljepisnemu odseku in sodruknika Matice Slovenske, nadalje t dobrotvora Ivana Fabijaničiča, ki je svoje imetje zapustil družbi sv. Cirila in Metoda in Matici Slovenski zupuščal 500 K, končno t ustanovnika V. Krisperja. S smrtjo Orožnovo je Matica Slovenska izgubila iznova pisatelja za „Štajersko“ v spisu: „Slovenske zemlje“; pri tem bo v bodoče ločiti zemljepisni opis dežele od zgodovinskega in ga poveriti posebnemu pisatelju. — Delo za Jugoslovansko Enciklopedijo napreduje; popolnoma je urejen sedaj tudi načrt za šolstvo in narodopisje, na pol pa načrt za sredstva prosvete in arheologijo. — Tehniški slovar, ki ga je pripravila Matica Slovenska, bodo izdale združene inženirske organizacije jugoslovanske ter se bodo v terminologiji ozirale na čim večjo skupnost in enakost izrazov. — Zemljevid slovenskega ozemlja je v Matici pisarni v svrhu poprav in nasvetov vsakomur na ogle. — Matica uvaža popolnoma vrednost zgodovinske slovnice slovenskega jezika, kakor jo je v mnogih partijah izdelal profesor Strekelj, a misli, da bi tako delo bilo najprimernejše za edicije Jugoslovanske akademije znanosti v Zagrebu. — Spričo ilustracij Trdinovih: „Bajk“, ki jih je izvršil profesor S. Santel, se sprejme načeloma resolucija, da Matica hoče gojiti slovensko obrazovalno umetnost. — Znanost je v letošnjih publikacijah slabše zastopana, nego beletristika, a to vsled tega, ker so Narodne pesmi po smrti urednikov morale izostati in se je „Bibliografija“ (o zadnjih letih) že radi svoje obsežnosti morala preložiti na leto 1913. — Določijo se honorarji pisateljem in urednikom. — Program za leto 1913: 1. Korespondenca dr. Josipa Vošnjaka („Zbornik“, uredil dr. Dragotin Lončar). 2. Dr. J. Šlebing: Bibliografija (kakih 14 tiskanih pol). 3. Narodne pesmi. 4. Zbavna knjižnica (s Funtkovo dramo: „Tekma“). 5. Knezova knjižnica z beletristično vsebino. 6. Hrvatska knjižnica (skupno z Matico Hrvatsko); ilustrirani „Cengičaga.“ Uvaževale so se tudi srbsko-hrvatske narodne pesmi. 7. Mencingerjevih Izbranih spisov II. zvezek. — Odobrava se namera Matice Hrvatske za leto 1913 izdati izbor Aškerčevih pesmi v uredništvu dr. A. Bazale.

Razgled po svetu.

Nemška ekspedicija v Perzijo. Na polju odkrivanja in raziskavanja novih in starih dežel hočejo Nemci v zadnjem desetletju nadkriliti celo drzne Amerikance in Norvežane. Proti južnem tečaju je odpotovala prva ekspedicija dne 5. maja 1912 pod poveljstvom poročnika Hillerja. Druga ekspedicija pa je krenila v prvih dneh jeseni 1912 proti Perziji. Vođa jo poročnik O. Niedermayer. Raziskati mislijo gorovje Elburs, puščavo Kewir in nekatere ohranjene razvaline južnoperzijskih mest.

Edisonov načrt za moderni pouk v šolah. Edison se peča z mislijo, na kak način bi se dala iznajdba gibajočih se slik porabiti za šolski pouk in v učni namen. Izdelal je načrte za ta pouk s premikajočimi se slikami in pedagogi, ki so imeli priložnost seznaniti se z njimi, pravijo, da je to imenitna misel in da njena uporaba napravi veliko revolucijo v učnem sistemu. Edison je na tem delal že dalje časa. Pripravil je nekaj tisoč premikajočih se slik, da bi se tako moglo otroku v šoli pokazati vse nazorno. Najel je celo vrsto strokovnjakov, ki so potem skupno z njim

delali. Med temi njegovimi sodelavci so se nahajali tudi strokovnjaki v astronomiji, filozofiji, fiziki in še v raznih drugih predmetih. Izkušena fotografista so poslali po svetu, da bi prinesel slike zanimivih in občudovanja vrednih krajev kot pripomoček za pouk v zemljepisju. Ako se bodo otroci učili o kateremkoli še kraju, bodo lahko spoznali šege in navade iz slik, ki jasneje govorijo otroški duši, kakor cele množine suhoparnih besed. Po sliki bodo lahko spoznali tamošnja mesta, življenje po ulicah, zveri, zanimive pokrajine, prirodne krasote in podobno. Ta fotograf je prepotoval že celo Afriko in njegov trud je imel velike vspehe. Neki drug fotograf je bil poslan, da bi fotografiral življenje živali. Te slike, ki bi jih rabili pri pouku prirodoznanosti, so ravno tako imenitne. Za zgodovinske ure bodo pripravljene historično zveste slike pomembnih zgodovinskih fakt, ki jih bodo posneli po izkušenih in najboljših igralcih. Kot dopolnilo k njim bodo slike historičnih pomembnih krajev, ki so se nam ohranile iz davnih dni. Podobne slikovite pripomočke bodo pripravili za vse stroke pouka, za astronomijo, bakterijologijo, botaniko, kemijo, mehaniko, poljedelstvo, umetnost in podobno. Edison se za ta svoj načrt silno zanima in gotovo je, da nam napravi nekaj, kar bo imelo veliko ceno in kar bo vsega občudovanja vredno.

Milijarder Carnegie za Balkance. Znani milijarder Carnegie je daroval 120.000.000 K v blagotvorne namene in bo sestavil poseben odbor, ki bo obrestni te ustanove uporabljal za gospodarske žrtve balkanske vojne.

Panamski kanal dograjen leta 1913. Komisija za gradbo Panamskega kanala je izdala svoje poročilo, iz katerega je v največje veselje vseh Američanov razvidno, da bo kanala lepega poletnega dne leta 1913 videti ladijo vozečo od atlantske do pacifiške brežine, ne da bi morala pluti okoli Kap Horn. Potem bo zemljepis zapadne polukrogle izpremenjen, kajti ta obstoji potem iz dveh celin. Toda ladija, ki podvzame to zgodovinsko vožnjo, ne bo ponosna vojna ladija, ki nosi zvezdnati prapor na jambori, nego samo ladjica, in kot člani potniki bodo na krovu polkovnik Goethals in štab ameriških inženirjev. Ali ti možje so tudi lahko ponosni na svoje delo in ponosno se jim bodo dvigala prsa, ko podjamejo to vožnjo. Pozneje še le, šest mesecev morja, morebiti eno celo leto, potem bo preplulo kanal ponosno brodovje, s slavno ladijo „Oregon“ na čelu, in s tem bo izvršena uradna otvoritev kanala. Komisija poroča, da dela izvršno napredujejo, tako da bo kanal izročen vladi na razpolaganje mnogo prej določenim časom.

Velikanska katastrofa. Kake tri milje široko ozemlje ob obrežju Črnega morja se je hipoma popolnoma izpremenilo. Ponekod se je zemlja vdrla in so se napravile velikanske razpoke. Drugod se je dno morja dvignilo ter se je pokazalo več majhnih otokov. Kakih 20 krajev je popolnoma porušenih. In celi deli dežele so se premaknili. Škoda se niti ceniti ne da, samo ona škoda, ki je nastala vsled teh velikanskih razpok se ceni na več milijonov rubljev.

Razni novi ženski poklici. Na vseh poljih človeške delavnosti tekmuje ženska od leta do leta bolj z možem. Dočim je v prejšnjih letih opravljala ženska le domača dela, jo dobimo danes povsod v trgovinah, v pisarnah, na pošti, ali kot drugačno uradnico. Kolikor srečne se te ženske tudi čutijo v svojem delovanju, vendar ne smemo pozabiti, da je pravzaprav pravi poklic ženske, biti dobra gospodinja. Ali je kaj lepšega, kakor skrbeti za vso ljubeznijo za rodbino, z vdanostjo oskrbovati svojega moža in svoje otroke ter jim vsak dan storiti kaj dobrega, na prim. podati jim za zajutrek in za malico splošno priljubljeno Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo kot kavino pijačo? To napravi žensko najbolj srečno in pa najbolj zadovoljno.

Polet avijatika Garona. Neapolj, dne 23. dec.: Francoski avijatik Garon je poletel iz Tunisa v Neapolj. Dvignil se je ob 8. uri in 50 minut jutraj v Santi Euphemiji in došel ob 11. uri dopoldne v Neapolj. — Rim, dne 23. decembra: Avijatik Garon se je dvignil včeraj ob 1. uri 20 minut popoldne v Neapolju ter došel ob 2. uri in 45 minut v Rim, kjer je pristal popolnoma normalno. Občinstvo ga je živahno aklamiralo.

Velika železniška katastrofa v Siciliji. Iz Rima poročajo o strašnih podrobnostih velike železniške katastrofe v Siciliji. Ekspresni vlak je z dvema strojema in restavracijskim vozom ob petih popoldne poln nedeljskega občinstva zapustil postajo Katanija in vozil z brzino 50 km na uro mimo postaje Mangone. Ker so bili izogibi napačno postavljeni, je zavozil ekspresni vlak na napačen tir, na katerem so sestavljali tovoren vlak. Karambol je bil strašen, in razdejaje tem večje, ker so se natlačeno polni vagoni I. in II. razreda popolnoma razbili ob težkem restavracijskem vozu. Tudi oba stroja sta popolnoma pokončana. Po katastrofi sta bila oba vlaka drug vrh drugega in izpod razvalin se je razlegal jok in stok. Vsled velikega obsega nezgode pa oboje mangonske postaje ni zadoščalo za reševalna dela in je bila takoj poklicana pomoč s sosednjih postaj. Nekaj voz so morali s sekiro in žago razbiti, da so izpod razvalin rešili grozno pohabljenega telea ranjencev in mrličev. Mnogim ponesrečencem je potrgalo ude in zdravniki so amputirali kar na licu nesreče. Iz Katanije in Mesine sta bila takoj odpo-

slana na pomoč posebna vlaka z zdravniki in pa z zdravniškimi pripravami. Uradna preiskava dolži mangonskega ogibnega čuvaja, da je vsled nepazljivosti spustil ekspresni vlak na napačni tir. Ko je mož zapazil nesrečo, je bilo že prepozno. Ko se je z velikim hruščem zgošil usodepolni karambol, je pa ogibni čuvaj v svesti si svoje težke krivde kot blažen zbežal čez travnike, ušel je tudi postajni načelnik, a so karabinierji oba ujeli in zaprli. — Vsega skupaj je bilo ubitih pri nezgodi 15 oseb, 15 je težko ranjenih in nad 90 lahko ranjenih. Agnosiranje mrličev je izredno težko, ker je njih obraz strašno popačen; kakor kaže, so vsi ponesrečeni domačini, večinoma iz Sicilije in južne Italije.

Dimnikar zadel glavni dobiček. Kakor znano, je ob zadnjem cesarjevem bivanju v Budimpešti neki dimnikarski pomočnik, ki je na dvoru opravljal svoj posel, ukradel mrzlo pečenko, ki je bila pripravljena za cesarjev zajutrek. Tatu so našli na stopnicah še na „delu“, to se pravi pri zavzemanju okusne pečenke. Vtaknili so ga v policijski zapor, a sreča je že čakala nanj. Ko je prišel iz zapora, je videl, da je v razredni loteriji zadel glavni dobiček. Iz njegovega življenja se to-le pripoveduje: Svoj kruh je začel jesti kot raznašalec vabil neke potovalne gledališke družbe. O božiču se je pa družba razšla in fant je bil na cesti. Strašal je in premišljeval, kaj bi počel. Pa si jo je izmislil. Ponekod se velja prezna vera, da srečanje z dimnikarjem prinese srečo. Prebrisanec se je torej preoblekel v dimnikarja ter se na silvestrov večer postavil kar ob vratih nekega velikega hotela. Vsem gostom, ki so po polnoči zapustili hotel, je molil čepico in jim voščil srečno novo leto. Ljudje so si od tega srečanja z dimnikarjem obetali srečo in srebro je kar teklo v čepico. Ker se mu je „dimnikarstvo“ tako izvršno sponeslo, se mu je iz hvaležnosti res povečal; vstopil je k nekemu dimnikarju kot vajenec in kmalu postal pomočnik. Dimnikarsko srečo je pa še poslej ponujal lahkovernim ljudem. Ob prostih dneh je postajal pred glavnimi kolekturami razredne loterije in ogovarjal ljudi: „Dimnikar ima srečo, jaz vam potegnem srečo, milostljivi gospod!“ Nekoč si je pa fant mislil, da bi tudi za-se poizkusil srečo in si je kupil srečko. In res: zadel je glavni dobiček. Vsled tega pa prebrisanec ni postal blažen od veselja, kakor se časih zgodi, marveč je pred blaginjo, ki mu je našteval denar, še zabavljaj, češ: „Neumnost, da sem si kupil samo osminko srečko; sedaj je sedem drugih ljudi zastonj od mene — zadelo.“

Egipt pod vrhovno oblast Anglije. Pariz, dne 2. januarja. V diplomatskih krogih se izjavljajo, da je bila konferenca poslanikov v Londonu oficijozno obveščena, da se nahajajo pogajanja med Londonom in Carigradom, glasom katerih bi prišel Egipt pod vrhovno oblast Anglije, tik pred sklepom. Anglija si pridržuje, da bo začela z državami, ki so z Egiptom zainteresirane, posebno pogajanja.

Politične prerokbe za 1906 do 1919. V nekem spisku, objavljenem pred kakimi leti v Parizu z naslovom: „Dvajset prihodnjih dogodkov po prerokbah Danijela in skrivnega razodetja“ so naprej poveljane revolucije in vojne od 1906 do 1919 in nazadnje ustanovitve sodržavja leta 1919, ki obsega deset držav: Francijo, Anglijo, Španijo, Italijo, Avstrijo, Grško, Egipt, Sirijo, Turčijo in male balkanske države, ki so tu mišljene kot ena edina država, pa izvzemši Grško. Znamenita knjižica, vsebuje med drugim prerokbe, ki so bolj ali manj smešne, a nekaj čudnih reči, ki so vredne pomisleka. Citati je med drugim: „V dobi med 1906 in 1919 bodo prevrati, ki ločijo Macedonijo, Albanijo in Sirijo od turške države. Če ima zveza deseterih držav, ki nadomesti trozvezo in dvozvezo, postati dovršeno dejstvo, si pa Italija prejkone prisvoji Tripolis. Koncem leta 1919 bo Turčija obsegala samo še Tracijo in Bitinijo. Vse slovanske države bodo živele močne in zmagovalne in varne v svojih z ognjem in mečem prisvojenih naravnih mejah.“ Francoski prerok napoveduje prihod vojsčaka, ki kakor nekaj Napoleon „dvigne to zvezo deseterih držav tako visoko, da utegne biti enaka političnemu Eiffelovemu stolpu.“

Zakladi premoga. Vsako leto porabijo na svetu do 1100 milijonov ton rujavega in črnega premoga. Če izračunimo, koliko premoga ima ta ali ona država, se da kolikor toliko sklepati na trajnost zakladov, seveda če ostane konsum tak kakor je zdaj. Nemčija bi imela premoga še za 3000 let, Anglija za 700, ostala Evropa za 900, Severna Amerika pa za 1700 let. Ostali svet se odtegne našim računom. A morebiti pa ima prostrana Kitajska največ tega črnega demanta.

Bolezen ruskega carjeviča. Carjevič boleha že od rojstva za jetiko ledvice. Bolezen se je zadnje dve leti izdatno poslabšala. Vsi ruski boljši zdravniki so izjavili, da je položaj opasen in da so carjeviču dnevi že šteti. Priporočali so operacijo, ki naj bi jo berlinski judovski kirurg dr. Israel izvedel. Car se je dolgo branil, poveriti operacijo dr. Israelu, a končno se je udal. Dr. Israel je zahteval za operacijo 50.000 rubljev, potne stroške, odgoditev in odpravo protijudovskih postav v Rusiji. (Zadnje je malo verjetno.) Po govoru dr. Israela so sprejeli. Dr. Israel je operiral eno uro carjeviča in se je operacija popolnoma posrečila. Visoko odlikovanje, ki so mu ga ponujali, je odklonil in je nekaj ur po operaciji odpotoval iz Rusije. — Tako poroča nek nemški list.

Ne puščajte otrok samih! V Chropinu pri Kromerizu je pustila Jožeta Adamazek, ker je šla na delo, svoja 5 in 7 let stara dečka sama doma. V njeni odsotnosti se je pa vnela postelja in otroka sta se zadušila! — V Veski na Češkem je pa pustila dva otroka sama doma Marija Veselka. Otroka sta se pri zakurjeni peči igrala. Zrjavica je padala iz peči in pričela je goreti obleka. Ko se je mati vrnila domov, je našla mrtva ožgana otroka. — V Stolnem Belgradu na Ogrskem so pa zgoreli trije otroci tovarniškega delavca Kolomana Somogyija.

Avstrijski državni dolg je dosegel v zadnjih letih prav ogromno višino in število, ki ga označuje, je tako nekam čudovito dolgo, da ga človek kar težko izgovori. Koncem junija l. 1912 je znašal naš državni dolg namreč čedno svotico 12.732.127.299 K in 57 vinarjev, ki pa niso tako važni. Tedaj 12tisoč milijonov kron in še čez! Navaden človek si tako svoto prav težko predstavlja, ker je že milijon jako velik. Samo na obrestih gre od te svote 488.534.022 K in 12 vinarjev.

Božična in novoletna darila!

Najboljše ročne in šolske tobice, denarnice kovčke in bogato zalogo usnjatih galantirskih stvari :: kakor oprav za konje,

jahalne potrebščine itd. itd. priporoča
Rudolf Novak, Maribor
jermenar in sedlar — Grajski trg (Burgplatz).
Samo lastno izdelovanje.

Za smeh.

V šoli.

Učitelj: „Mihec, imenuj mi koristno in domačo žival.“

Mihec: „Ovca.“

Učitelj: „Kaj dobivamo od ovce?“

Mihec: „Volno.“

Učitelj: „Čemu rabimo volno?“

Mihec molči.

Učitelj (hoteč mu pomagati): „No, iz česa pa imaš ti sukno?“

Mihec: „Iz očetovih hlač.“

V gostilni.

Učitelj, župan in gozdar sede v gostilni. Gozdar jim popisuje svojega novega psa, ki skoči meter visoko, se prekucuje čez glavo itd. itd.

Učitelj: „Ta pes je pravzaprav bolj pameten, kakor njegov gospodar.“

Župan: „Da, da. Takega psa sem tudi jaz že enkrat imel.“

Vse v redu.

Ogrski magnat se vrne po železnici na dom: na kolodvoru ga čaka Ferenc z vozom. Med vožnjo se razvije ta-le pogovor:

„Doma vse v redu?“

„O ja, gospod baron.“

Cez nekaj časa reče Ferenc: „Vaš pes Sultan je poginil.“

Baron: „Kaj, moj ljubljani pes? Kako je pa to mogoče?“

Ferenc: „Preveč pečenega konjskega mesa je požrl.“

Baron: „Kako je pa prišel do takega pečene-ga mesa?“

Ferenc: „Osem konj je zgorelo.“

Baron: „Osem konj je zgorelo!? Kako je pa to mogoče?“

Ferenc: „Grad je pogorel.“

Baron: „Moj grad pogorel!? Kako je nastala nesreča?“

Ferenc: „Vaša stara mati je ležala na mrtvaškem odru in preproge so se vnele in vse je zgorelo.“

Baron: „Ja, za Boga, tudi ta nesreča, tudi moja stara mati mi je umrla med tem časom?“

Ferenc: „Ja, kap jo je zadel, ko je izvedela, da je vaša milostna gospa izginila z baronom Janošom nevesekam.“

Majhna glava, pa velik klobuk.
(Ribniška.)

Sin: „Uoče, zakaj ste pa kupili taku velik klabuek, ki imate taku majhno glavo?“

Oče: „Zetu, k' glih tučku kuošta, kuker majhen.“

Letina na Dolenjskem.

Tujec: „Letos pa imate dobro letino, kaj ne, oče?“

Dolenjec: „I, nej glih kaj reč“ — še dost' faj. Krompirja velik' in tud' debev je — ampak ta družbena nič nej, — ne vem, kaj bama prašičem dafal' . . .“

Tižko vprašanje.

Bolnik: „Kaj smem piti, gospod doktor?“

Zdravnik: „No, vino z vodo mešano.“

Bolnik: „Katero vinsko trgovino mi tedaj nasvetujete?“

Slepec.

„Prosim kaj miloščine za ubogega slepca.“

„Kje pa je ta slepec?“

„Zunaj stoji pred hišo in gleda, če bo policaj prišel.“

10. Na ledu.

Gospod (dami, ki je pri drsanju neljubo sedla na led): Gospa se bržkone prvokrat drsate?

Gospa: Ne, pač pa zadnjikrat.

7. Po ovinkih.

Vi gotovo kvartate?

Ne!

Pa bržkone biljardirate?

Tudi ne!

Potem pa nemara kegljate?

Nikakor ne!

Pa zahajate večkrat v gledališče?

To pa še manj!

Tako! Tedaj mi pa pravlahko posodite 50 kron.

8. Enostavno.

Gospa: Oh, gospod doktor. Vi ste mož, ki je temeljito proučil vse skrivnosti medicinske znanosti. Kaj storite vendar, če imate močen nahod?

Zdravnik: Tedaj kiham, milostljiva gospa.

9. Napočno razumel.

Kako je z Vašo gospo?

Slabo, gospod doktor, stanje se je že shujšalo.

To pa je res čudno. Ali ste ji medicino tudi pravilno dajali?

Seveda!

Pa jo po predpisu vselej tudi dobro stresli?

Pa še kako, gospod doktor, da so ji zobje šklepetali.

Čudno zahtevanje.

Ravnatelj (odpuščenemu kaznjencu): „Kaj bi še radi, Novak?“

Kaznjeneec (ki so ga pred odhodom še fotografirali): „Eno sliko bi še rad!“

Nirazumel.

Tvrdba Ribnik & Co. je imela v službi potovalca, ki jej je pisal pisma s slovničnimi napakami in slabo stilizirana.

„Sodeč po Vaših pismih“, mu odgovori nekega dne principal, „pridem do zaključka, da niste Vi v gimnazijo hodili —“ in z drugo pošto je dobil lastnik tvrdbke ta-le odgovor:

„Če mislite, da bo kaj kšefta za napraviti, pa bom tudi tja pogledal.“

Iveri.

V vinu je resnica, zakaj človek, / dokler pije, ne more nobene laži povedati.

Kdor sam sebe ne strahuje, — ga strahujejo drugi.

Zastoni

dobe gostilničarji nov in dober **GRAMOFON**; sraven še tudi 15 dvojnih igralnih ploščev in 1000 komadov iglic. Natančneje pojasnila daje **Jos. Küttner, Maribor** Koroška cesta 17. 2

Pozor ure!

Todna potreba.

Dobro! Po con!

Velika zaloga ur, dragoceni, srebrnine in optične stvari po vsaki ceni.

Čudi na obroke! (Ilustr. conk zastav)

Gramofoni od 20 do 200 K.

Niklasta remont-ura K 8.50

Pristna srebrna ura „7-“

Original omega ura „18-“

Kuhinjska ura „4-“

Budiljka, niklasta „5-“

Poročni prstani „2-“

Srebrne verižice „3-“

— Večletna jamstva —

Nasl. Dietinger

Theod. Fehrenbach

urar in očalar 447

Maribor, Gospeška ulica 26

popolnoma zlatinske in srebrne. 23

Voščene sveče!

Za Svečnico

priporočam velečastiti duhovščini svojo bogato zalogo vseh vrst

voščenih sveč in voščenk,

kilogram po 4 krone. Vzamem v plačilo tudi vosek, ki se je odcetil in odpadel od sveč in sicer kilogram po 2 kroni. Razpošiljam zabojčke s tukaj plačano poštnino za vsako poštno in železniško postajo.

Da točno postrežem velečastiti duhovščini, imam v zalogi vse vrste mili-sveč in namiznih sveč. Se priporoča

Franjo Duchek, poprei Jožef Dufek svečar v Mariboru.

Šolske potrebščine

kakor zvezke, svinčnike, peres-nike, peresa, kamenčke, tablice, radirke, gub, črnilo, torbice, barve, čopiče, barvene krete itd. ima v največji izbiri na zalogi trdka

Lastna zaloga

ljudskošolskih zvezkov, risank, risalnih skladov ter vseh tiskovin za urade. --- Zaloga raznega papirja. ---

Goričar & Leskovšek

Celje, Graška cesta 7.

Zvezna trgovina

Goričar & Leskovšek

Celje, Rotovska ulica št. 2.

Liniment mazilo, Za gostilničarje! Musikor- hestron,

najboljše sredstvo, če si hočeš odstraniti potenje nog.

Cena 3 krone (tudi v znamkah). — Pošilja franko.

Mestna lekarna pri c. kr. „Orlu“ v Mariboru

Glavni trg tik rotovža.

za slovenske in nemške pesmi, krasen glas, po nizki ceni prodaja Auto Viher, mizarski mojster Maribor, Heugasse.

181

TISKARNA sv. CIRILA

Koroška cesta 5 MARIBOR

lastna hiša

ima najboljše stroje, črkostavne stroje z lastnim električnim obratom, najnovejše črke in moderne obrobke ter se priporoča, da napravi vse v nje stroko spadajoče reči kakor:

časnike, knjige, brošure, računske sklepe, združna in društvena pravila, nadalje za posojilniške, občinske, šolske, župnijske in druge urade uradne zavitke z natisom in glave pri pismih, kakor tudi za obrtnike in trgovce, krčmarje, društva in zasebnike: pisma, ovitke, okrožnice, račune, opomine, menjice, cenike, jedilnike, vabila, plesne rede, vsprejemnice, zaročna naznanila in pisma, vizitnice in napisnice, plakate in naznanilne cedulje itd.

Diplome za častne občane in ude društev v primerni velikosti in olepšavi. Parte in žalostinke v najlepši opravi.

Vsa naročila se najhitreje in ceno izvršujejo.

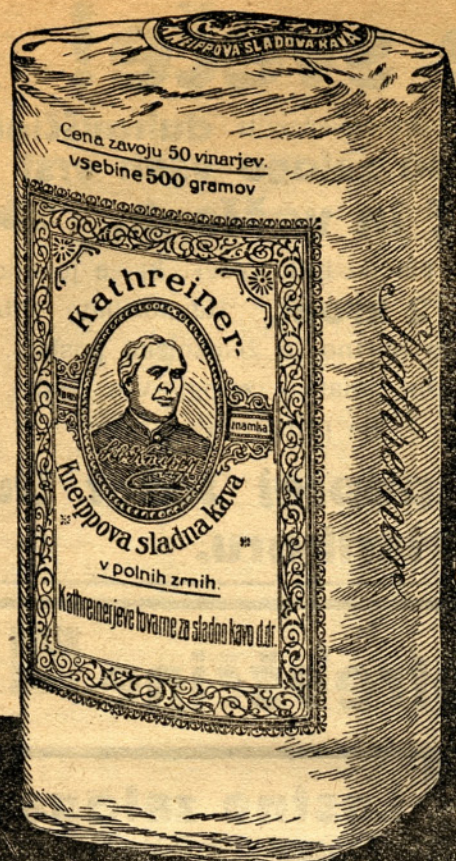
Prodajalnica tiskarne sv. Cirila

priporoča svojo bogato zalogo vseh tiskovin potrebnih za župne, šolske in občinske urade, za posojilnice, odvetnike, notarje, društva in zasebnike. Priporoča tudi pisalne potrebščine, kakor, črnilo, peresa, svinčniki, radirke, ravnila, tintnike itd. Raznovrstni papir, kancelijski, pisemski v zavitkih, kasetah, papir za sekirice (notni papir). — Trgovske knjige v raznih velikostih. Spominske knjige (Poesie). Knjige za slike (Photographie-Album) itd. — Istotako se priporočajo raznovrstni molitveniki kakor:

Venec pobožnih molitev in sv. pesmi, Sveto opravilo, Malo sv. opravilo, Hodi za Kristusom, Hoja za Marijo, Marija žalostna mati, Družbine ali Dekliške bukvice, Ključek nebeški, Prijatelj otroški, Večna molitev na čast presv. R. Telesu, Šmarnice jeruzalemskega romarja, Ordo providendi. Premišljevanje o življenju našega Gospoda Jezusa Kristusa, Duhovni vrtec ali molitvenik za katol. mladež, Marija, mati dobrega sveta, Vrtec sv. devišstva itd. — V zalogi ima tudi raznovrstne druge knjige n. pr.: Katekizem o zakonu, Katoliška liturgika, Pobožni ministrant, Občna metafizika, Razlaga velikega katekizma, A. M. Slomška zbrani spisi, Obrednik za organiste, mali ročni Officium defunctorum, Sv. birma, Marijino življenje in druge. — Dobe se tudi križi, stenski, nikljasti leseni razne velikosti in cene. — Svetinjice iz aluminija, Srca Jez. in Mar., Naše ljube Gospé, Čistega Spočetja. Posebno se priporočajo svetinjice, ki se lahko nosijo namesto raznih škapulirjev, kakor tudi za Marijine družbe. Rožni venci, leseni in koščeni, kokus, biserni in srebrni po raznih cenah; tudi križci za rožne vence.

Državni telefon št. 113

Pošt. hran. št. 25010

Redilno — zdravo — poceni
Za otroke najboljše

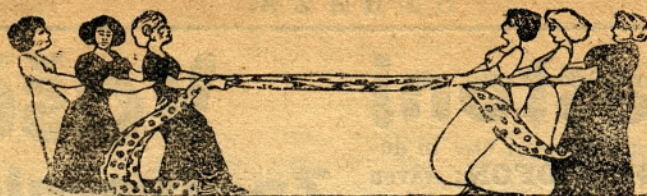
Priporočam velečastiti duhoščini Voščene sveče najboljše kakovosti

katere lepo in štedljivo gorijo in ne kapljajo; isto-tako priporočam **mili-sveče** v vsaki obliki po najnižjih cenah. Pošiljatve franko.

S prošnjo do velečastite duhovščine za cenjena naročila, katere izvršim točno in v splošno zadovoljnost bileži in se priporoča

Franjo Gert, medicar in svečar
Maribor, Gosposka ulica.

Somišljeniki — zahtevajte v gostilnah in trgovinah list „Straža“.

Najboljše in najmodernejšo sukno za moške in volneno za ženske obleke razpošilja najceneje.
Jugoslovanska razpošiljalna **R. Stermecki** v Celju št. 301.
Vzorci in cenik čez tisoč stvari z slikami poštne prosto.

Malisno šupo, suhe gobe,
jabolke namizne in za mošt, hruške, fižol,
oves, pšenico, ječmen, bučno zrnje, ko-
ruzno slamo od storžev,
:: **smrekove storže, vinski**
kamen, želod, krompir, sploh vse
dezelne pridelke, kakor tudi petroljevske
in oljnate sode, ter močnate, solne in
otrobne vreče kupi vsako množino, maslo

Veletgovina s špecerijo
in z deželnimi pridelki

Anton Kolenc Celje
Graška ulica št. 22.

? Kateri

kavini pridatek naj kupim?
Izbira je v resnici težka, —
kajti toliko ponud človeka
naravnost zbega!

Kaj rabite Vi, gospa soseda? — Jaz?
Jaz sem in bom ostala pri preizkušenem

pravem : Franckovem : pridatku
za kavo

s kavinim mlinčkom iz zagrebske tovarne;

od tega zadostuje : manjša : množina ; on
povzroči najlepši, zlatorujavi, čisti zvretek,
toraj močno, slastno kavo!

Katoličani! Slovenci!

H kateremu krojaču se naj obrnemo?

Jos. Macuh
Maribor, Stolna ulica 5
nasproti Ljudski posojilnici.

Priporoča se **preč. dohovš lni**
in **slav. občinstvu** za obilen
obisk; osobito se priporoča vsem
cenjenim odsekom „**Orla**“ za na-
bavo kompletnih krojev in vso telo-
vado opravo Orlovske znake itd.
Imam nadalje veliko zalogo **zim-**
skega črnega- in modnega blaga,
iz solidnih tovarn.
Cene nizke! Delo solidno in vestno!
Postrežba točna!

Franc Pleteršek
Maribor Koroška
Zaloga
cesta 10. pohištva

Bogata zaloga poliranega, medlo poliranega
pohištva iz trdega in mehkega lesa za spalnice,
obednice, za kuhinjsko pohištvo, zaloga divanov,
podstavk, žimnic, stolov in ogledal otročjih po-
stelj iz železa po zelo nizkih cenah. 83

Ni treba si glavo tretiti!

Najboljše špecerijsko blago,
zanesljiva kaljiva vsakovrstna
semena

voščenih in drugih vrst sveč,
dobivate zajamčeno solidne postrežbe pr
staroznani tvrdki

Milan Hočevar Celje
tik farne cerkve.

LJUDSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V CELJU

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastni hiši (HOTEL „PRI BELEM VOLU“)
v CELJU, Graška cesta šte. 9, I. nadstropje

obrestuje hranilne vloge po

5%

od dne vloge do dne vzdiga

počenši s 1. januarjem 1913.

Rentni davek plačuje zadruga sama.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Stolna ulica šte. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4 1/2%,
proti tri mesečni odpovedi po 4 1/4%. Obresti se pripisujejo
h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsacega leta. Hranilne
knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih
obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne
hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni
davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po
5%, na vknjižbo sploh po 5 1/4%, na vknjižbo in poroštvo
po 5 1/2% in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na
zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih
zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitve go-
tovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 K. Prošnje za
vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. ure dopold. in vsako
soboto od 8. do 12. ure dopoldne, izvenzmi praznike. V urad-
nih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnili se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8. do 12. uri dopoldne
in od 2. do 5. ure popoldne.

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.